

★A★S★D★

Z OBSAHU 6. ČÍSLA

Lodka, symbol záchrany

Nikoho nemáme

Bible mluví o pokoji a štěstí

Čtvrté přikázání

Livingstonovy radostné
a strastiplné cesty

Poselství Masády

Změny ve výživě a jejich
vliv na zdraví

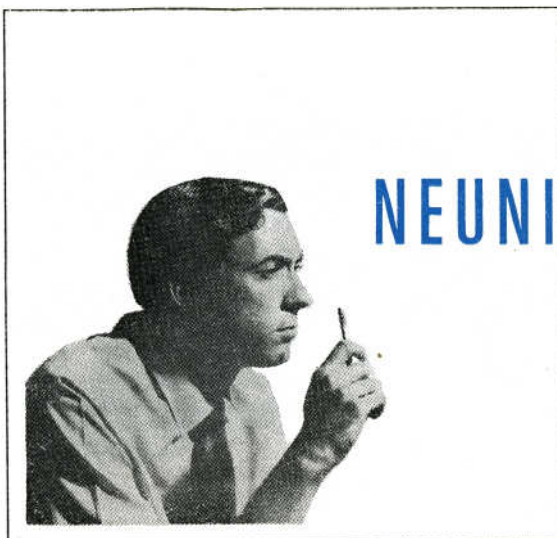
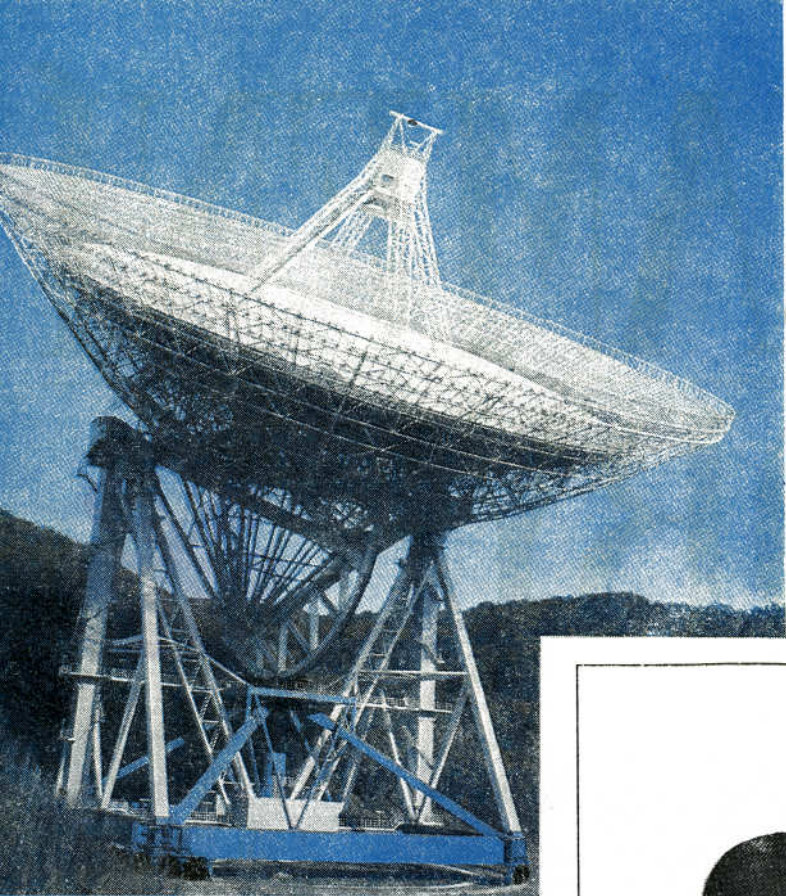
Síla lásky

Umění mít úspěch a být šťasten

71

ZNAMENÍ DOBY

NEUNIKNEŠ

*Natáčí se pomalu
zvukový film.
Jde o plastický děj minulosti,
obraz tvého života.
Natáčí se dnes. Ano, nyní.*

Dnes — ? Nyní — ? Proč — ?

*Myšlenky i činy letí prostorem
nabitě kladným či záporným pólem,
vyslané vůlí tvou
— s v o b o d n o u.
Ne, jinak to není,
vše dobře postřehl vesmír.*

*Dnes je čas,
nyní,
opět se rozhodnout,
zda vyslat částčku
kladnou či zápornou.*

PAVEL PETRÁČEK

LOŮKA

SYMBOL ZÁCHRANY

V RANÉM KŘESŤANSTVÍ POUŽÍVALI VĚŘÍCÍ různé symboly. Vedle symbolu ryby to byla i loď. Už ve starozákonní zprávě o potopě je zmínka o velké lodi — korábu — který zachránil život nejen člověku, ale i zvířatům. Ta první loď, o které se dočítáme v Písmu svatém, byla stavěna podle Božího plánu. Měla sloužit k záchraně existence tvorstva. Proto je symbolem zachraňující Boží milosti.

Bůh odsoudil předpotopní svět pro jeho hříchy k zániku. Vyvedl z něj však člověka jako jedince k novému životu. V korábu byla záchrana. I Pán Ježíš se zmiňuje o potopě a o životě lidí před potopou. Život tehdejších lidí přirovnává k době před jeho druhým příchodem na tuto zemi. A můžeme říci, že i dnes vyvádí Bůh člověka jako jedince k novému — věčnému životu. Ten symbolický koráb jakožto prostředek záchrany je církev, vyznávající Ježíše Krista, a jen jeho, jako svého spasitele. Písmo praví: „A není v nikom jiném spásy; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom mohli být spaseni.“ (Skut 4, 12) To Ježíš se představuje dnešním lidem jako jejich jediný zachránce slovy: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, živ bude. Já ho vzkřísím v poslední den.“ (Jan 11, 25; 6, 40)

Čtenář Písma se dočítá ve Starém zákoně i o jiné události, při které byl zachráněn člověk — a jeho záchrana měla velký historický dosah. Tím zachráněným bylo malé tříměsíční dítě, Mojžíš, pozdější vůdce národa izraelského. Egyptský faraón, který byl svému lidu králem i bohem současně, vydává rozkaz o usmrcení všech nově narozených izraelských chlapců. Faraónovi pochopové je měli utopit v Nilu. Malého Mojžíše dala jeho matka do vodotěsného košíku jako do lodičky a položila na vody Nilu mezi rákosí. Jistě to udělala promyšleně. Nedaleko toho rákosí bylo totiž místo, kam se chodila koupat faraónova dcera. Dítě na sebe upozornilo pláčem, a výsledek se dostavil. Faraónova dcera košík uviděla. Když se zadívala na krásné dítě v tak primitivní lodičce, neodolala. Slzy dítěte ji pohnuly ke slitování. Plná soucitu myslila na neznámou matku, která se chopila takového prostředku, aby zachovala život svého drahého dítěte. Rozhodla se, že je zachrání. Sama se mu chtěla stát matkou. Dokonce ho adoptovala, jak o tom čteme v bibli 2 Moj 2, 1—10. Ten košík neboli ta malá neumělá lodička někde na břehu Nilu v blátivé vodě mezi rákosím se stává prostředkem k záchraně člověka.

Všechny tyto události jsou čtenářům Písma známé. Čtou je, vypravují si je. Avšak loď nesloužila vždy k záchraně života. Sloužila i k útěku před Bohem. To tenkrát, když muž Boží, Jonáš, nechce uposlechnout Boží příkaz. Jonáš je pozoruhodný Boží prorok. Dostává za úkol varovat velké město Ninive, které takřka tone v hříchu. Bůh čeká s odsouzením, vždyť nemá zájem na smrti bezbožného, ale aby se obrátil a živ byl. Proto i obyvatelům Ninive dává čas ku pokání. Jonáš má vyřídit městu Boží vzkaz. Ale Jonášovi se Boží příkaz nelíbí. Nasedá na loď, která je připravena plout do Tarsu ve Španělsku. Tak si to Jonáš usmyslil, ale opomenul jednu skutečnost, že totiž Pánu Bohu nelze tak lehce uniknout. Bouře na moři znemožní další plavbu. Lidé na lodi počítají s tím nejhorším. Každý se má modlit ke svému bohu o záchranu. Vzbudí i Jonáše, který si klidně spí.

Vzpomínáme si i na pokračování děje. Jonáše na jeho vlastní žádost lodníci hodí do moře. Bouře se utiší a prorok se zachrání zvláštním způsobem. Jonáš poznává, že Bohu nelze utéci ani na

lodi, která plula podle tehdejších představ až na konec světa. Bůh je všude! To bylo důležité poučení pro lidi, kteří jako Jonáš byli v zajetí národnostních předsudků. Pak teprve Jonáš uposlechl a šel do Ninive, aby provedl Boží příkaz.

O lodi čteme i v Novém zákoně. Pro muže kolem Ježíše znamenala loď, zvláště rybářská loď, prostředek k živobytí. Základní kádr, to jádro Ježíšových učedníků byli přece rybáři. Veslovat a spravovat síť patřilo k jejich každodenní práci. Ježíš plul na Genezaretském jezeře po lodi. Na Ježíšův příkaz učedníci ulovili tolik ryb, až se jim síť trhala. Na tomto jezeře to také bylo, kde Ježíš spal na lodičce, podobně jako kdysi Jonáš, zatímco bouře burácela kolem a vlny hrozily pohltnout všechny. Vyděšení učedníci Ježíše budí. Přicházejí k němu s prosbou: „Pane, zachraň nás, hyneme.“ My si vzpomínáme, jak příběh skončil. Evangelista Matouš nám o tom podává zprávu v kapitole 8, 23—27: „Když Ježíš vstoupil na loďku, ubírali se za ním jeho učedníci. A hle, vznikla veliká bouře na jezeře, takže vlny zaplavovaly loď. On pak spal. Tu přistoupili k němu jeho učedníci a vzbudili ho se slovy: „Pane, zachraň nás, hyneme!“ I dí jim Ježíš: „Proč se bojíte? Jak malou vlnu máte!“ Pak vstal, pohrozil větrům a jezeru, i nastalo úplné ticho. Lidé se divili a pravili: „Kdopak je to, že ho poslouchají větry i jezero?“ Zřejmě tehdy učedníci ještě nevěděli, koho to vlastně mají s sebou na lodi, že je to Pán přírody a její zákonodárce. Tento div zázračného utišení bouře byl pro učedníky krátkým, ale zato mocným kázáním. Vždyť Pán Ježíš kázával zástupům nejenom na hoře, ale také z loďky. A to bylo jiné kázání, než na jaké byli zvyklí od svých kněží a učených teologů.

Mnohý z pozdějších následovníků Pána Ježíše si při pohledu na loďku uvědomil všechny ty biblické události, které se kolem loďky staly a vzpomněl si i na okolnosti s nimi spojené. Tak se loďka stávala v počátcích křesťanství výmluvným symbolem. Ale loď není a nechce být symbolem jen pro rané křesťanství. Tento symbol k nám mluví i dnes. I my se nalézáme na té své lodičce života někdy v podobném nebezpečí jako učedníci na rozbouraném moři. Kolem nás, obrazně řečeno, se také někdy zvednou vlny, které hrozí zaplavit, potopit, zničit i náš život. Někdy je bouře i v našem nitru. Kdo ji utiší? Ke komu půjdeme? Kde najdeme záchranu? Šťastný je každý, kdo podle příkladu učedníků jde k Ježíšovi o pomoc. On utiší každou bouři. Není situace v životě člověka, na kterou by nestačil. On a jenom on sám dává pokoj, klid a mír, který nám nikdo jiný dát nemůže. Ježíš řekl: „Pokoj svůj vám zanechávám, pokoj svůj vám dávám; ne jako svět dává, já vám dávám.“

Četli jsme: „Hle, vznikla veliká bouře na jezeře, takže vlny zaplavovaly loď.“ Život Ježíšových učedníků, život opravdového křesťana není nic lehkého. Přicházejí různá pokušení zvenčí, nastanou i vnitřní boje a jiná utrpení. Někdy se to na věřícího shrne všechno najednou a zdá se nám, jako těm učedníkům na lodi, že si zoufáme, že už je konec. Pro takovou chvíli nám posílá Pán Bůh svůj vzkaz: „Neboj se, nebo jsem s tebou; nestraňuj se, nebo já

jsem Bůh tvůj. Posilním tě a pomáhati budu tobě a podpíráti tě budu pravici spravedlnosti své. Ať, zastydí se a zahanbení budou všichni, kteří se zlobí proti tobě; v nic obrácení budou. Nebo já, Hospodin Bůh tvůj, ujal jsem tě za tvou pravici a pravím: neboj se, já tobě pomáhati budu.“ (Iz 41, 10. 11. 13) Uchopme se vírou tohoto Božího slova, vezměme doslova „Boha za slovo“ a přesvědčme se o jeho pravdivosti.

Pro člověka je charakteristické, že v těžké životní situaci obvykle propadá panice a zapomíná klidně uvažovat. Podobně věřící lidé někdy v těžkostech zapomínají na Boží zaslíbení. Zapomněli i ti učedníci na lodi. Proto jim Pán Ježíš musí vytknout: „Proč se bojíte? Jak malou víru máte!“ Ale to pěkně při těch učednících je, že vůbec přišli k Pánu Ježíši. „Přistoupili k němu a vzbudili ho se slovy: „Pane, zachraň nás, hyneme!“ Tomu se musíme učit i my: přijít k němu a volat k němu ve své bezradnosti; pochopit, že my sami nic nezmůžeme a nic nedovedeme. Na to upozorňuje Pán Ježíš své učedníky slovy: „... nebo beze mne nic nemůžete učiniti.“ Přesvědčil se o tom i apoštol Pavel, který pak napsal věřícím do Filipis: „Všechno mohu v Kristu, který mne posiluje.“ (Fil 4, 13)

„Pak vstal, pohrozil větrům a jezeru.“ Ježíš ukazuje svým učedníkům, že on je Pánem, a že žádný, kdo k němu přijde, není ztracen. On nepotěšuje pouze slovy — to my máme pro sebe pouze slova — nýbrž jeho slova jsou skutečnou pomocí. Utiší bouři kolem, utiší bouři v nás. „I nastalo úplné ticho.“ Ježíš má moc na nebi i na zemi. On řekl: „Dána je mi všechna moc.“ Proto slyší a pomáhá. Jen na jedno nezapomeňme, že sice „Není ukrácena ruka Hospodinova, aby nemohla zachovat, aniž je obtíženo jeho ucho, aby nemohlo slyšet; ale nepravosti vaše rozloučily vás s Bohem vašim, a hříchy vaše to způsobily, že skryl tvář před vámi, aby neslyšel.“ (Iz 59, 1. 2) Proto dříve než se rozhodneš jít k Ježíši s prosbou o pomoc, ztiš se před Bohem. Zamysli se nad sebou, zda tě nedělí od Boha překážka, nějaká nepravost, nějaký hřích. Vyznej to Bohu, pros za odpuštění. A pak přístup k Bohu s čistým srdcem a vědomím odpuštění. Písmo nás vybízí: „Přistupujme proto s upřímným srdcem plni důvěry, očištěni v srdci od zlého svědomí.“ (Žid 10, 22) To je ta cesta k záchraně. Tak nás to učí bible. V epištole k Židům ještě čteme: „Poněvadž tedy máme vznešeného velekněze, který pronikl nebesa, Ježíše, Syna Božího, držme se té víry, kterou vyznáváme! Vždyť nemáme velekněze, jenž by nemohl míti soucit s našimi slabostmi, nýbrž takového, který by podobně byl jako my vyzkoušen ve všem s výjimkou hříchu. Přistupme tedy s důvěrou k milostnému trůnu, abychom došli milosrdenství a našli milost, kdykoliv potřebujeme pomoci!“ Pak

nastane i v našem srdci ten vytoužený klid a mír, ten pokoj Boží, který umí dát jenom Ježíš a který přeje apoštol věřícím: „Pokoj Boží, převyšující všechno pomyšlení, ochrání vaše srdce i vaše myšlenky v Kristu Ježíši.“ (Fil 4, 7)

V závěru tohoto příběhu čteme, že po utišení bouře se Ježíš se svými učedníky přeplavil „na druhou stranu“. I to má v sobě hluboký symbol. I s námi chce Pán Ježíš přejít na ten druhý břeh, na „druhou stranu“, kde už nebude bouře, ale věčný pokoj. Kdo je v bouři s Kristem, nezahyne, ale dopluje s ním šťastně do přístavu zaslíbené nové země, do nebeské otčiny, kde je náš vytoužený pravý domov. Tam už nebudeme muset volat: „Pane, zachraň nás, hyneme“, ale budeme zpívat chvalozpěvy a děkovat za záchranu a spasení.

Apoštol Jan zrakem víry vidí všechny ty zachráněné, kteří v různých bouřích života přišli k Ježíši. Obraznou řečí se nám snaží přiblížit tu krásnou skutečnost míru a pokoje v přítomnosti Beránka Božího — Ježíše Krista: »Potom jsem spatřil veliký zástup, který nikdo nemohl spočítati, ze všech národů a pokolení, kmenů a jazyků. Stáli před trůnem a před Beránkem v bílých rouších a s palmami v rukách a volali mocným hlasem: „Spasil nás Bůh náš, jenž sedí na trůně, a Beránek!“ A všichni andělé stáli okolo trůnu, okolo starců a těch čtyř bytostí. Ti padli před trůnem na tváře a klaněli se Bohu se slovy: „Amen! Chvála, sláva, moudrost, díky a čest, moc a síla Bohu našemu na věky věků! Amen!“ I promluvil jeden ze starců a řekl mi: „Kdo jsou ti oblečení v bílá roucha a odkud přišli?“ A řekl jsem mu: „Pane můj, ty to víš!“ I řekl mi: „To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a vyprali svá roucha a vybělili je v krvi Beránkově. Proto jsou před trůnem Boha a slouží mu ve dne v noci v jeho chrámě, a Ten, jenž sedí na trůně, bude přebývat nad nimi. Nebudou již lačnět ani žízniti, a nestihne je ani sluneční žár ani jiné horko, neboť Beránek, který jest uprostřed trůnu, bude je pásti a dovede je k prameni živých vod, a Bůh setře každou slzu s jejich očí.“« (Zj 7, 9—17)

Žijeme ve 20. století a jsme zvyklí uvažovat realisticky. Dnešní člověk se odnaučil vidět symboly, které by mu něco připomínaly. Ale až my půjdeme někdy kolem řeky nebo jezera, kde se lidé projíždějí na sportovních lodkách nebo na plachetnicích, zamysleme se nad symbolem loďky, symbolem záchrany. Snad víme o někom, kdo prožívá ve svém životě bouři a potřebuje pomoc. Pohovořme s ním, přivedme ho k Pánu Ježíši. Snad nějakou bouři prožíváme sami. Pak ať i nám ta loďka připomene Ježíšovo pozvání: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a jste přetíženi, a já vám dám odpočinek.“ (Mat 11, 28)

NA TO VČASNÉ RÁNO už asi nikdy nezabudnem. Do ospalého pološera poplašene zazvonil telefon. Manželka dvíhá sluchátko, z kterého už v tej chvíli znie akýsi podivný hlas. To nie je iba výkrik, stonanie. Ten vzlykavý nárek, to je zvuk natoľko podobný poslednému zakvíleniu smrteľne raneného zvierata, že až mráz prechodí celým telom. V tom prívale neartikulovaných zvukov a srdcervúceho náreku možno až po chvíli rozoznať dve úsečné, opakovane vyraňané vety: „Miška nemáme!“, „Nikoho nemáme!“

Úbohá matka, celá už zachrípnutá, vyraňa zo seba tú strašnú novinu. A hlasitý, křčovitý vzlykot a kvílenie znie s telefonu ďalej a prehluje nechápané, čoraz naliehavšie otázky: „Čo je? Čo sa stalo?“ Do napätím nabitého, netrepezlivého očakávania znejú opäť krátke, do zadusenía bolestou naplnené vety, oznamujúce krutú skutočnosť: „Miško je mŕtvý! — Otrávil sa!“ Slová dapaďajú ako údery ťažkých kladív.

Taký vystrašený manželkin obličaj som ešte nikdy nevidel. Temer smrteľná bledosť a hrôzou rozšírené oči, do akejsi nezmyselnej grimasy znetvorené ústa, ktoré akoby vyhádzovaly nesúvislé slová, miešajúce sa s tým kvílením, spôsobili, že aj mne, bezmocne pozorujúcemu to dianie, tuhla krv v žilách.

„Miška nemáme!“ — „Nikoho nemáme!“

Ešte včera bol u nás! Veselý, nenútený, naoko bezstarostný mládenec, vysokoškolač, ktorý mal za pár mesiacov promovat. Druhý — a potom, čo sa jeho starší brat, už

NIKOHO NEMÁME

Vlado KOHÚT

skoro hotový lekár, nedlho po promócii nešťastnou náhodou pri havárii na motocykli pred rokom zabil — vlastne jediný syn starších už rodičov. Kto popíše bolesť kruto skúšanej matky a pod ťarchou rany takmer zrúteného otca, nad stratou ich jedinej nádeje, ba celého zmyslu ich života? Ako vzpružiť otupelé zmysly a aký liek podať na rany krvácajúcich sŕdc zmučených trpiteľov? V tých dňoch som nedokázal skoro na nič iného myslieť.

Miško! Ako málo sme ťa poznali! Ako ti nerozumeli tvoji kamaráti, spolužiaci, ba ani sami rodičia. Hoci šípili, že čosi nie je v poriadku, predsa si ten svoj poklad neustrážili. Dokázal si zakrývať svoje, od istého času nekludné noci, naoko bezstarostným správaním. Svoj vnútorný nepokoj a zžieravé rozpory si vedel šikovne zamasko-

vať veselou piesňou pri rozospievanej kytare, alebo akousi, trochu křčovitou hravosťou. Svoje školské povinnosti si dokázal plniť výborne a vedel si zorganizovať nejednu školskú akciu. Bezcitnú zradu a domnelé poníženie však tvoje citlivé srdce nedokázalo prekonať.

Tej osudnej noci sme boli všetci tak blízko pri tebe. Tí, čo ťa mali nadovšetko radi, aj tí, čo by ti boli tak radi pomohli, keby boli aspoň tušili... Za druhými dverami odpočívali tvoji rodičia. V tú noc som i ja bdel s tebou. Len tenké panely nás oddeľovali. Pokúšal som sa znova nájsť odpoveď na otázky týkajúce sa zmyslu života. Ty si už vtedy videl len jeho nezmyselnosť a usmieval si sa na smrť. S tým úsmevom ťa ešte pred briežením našli nehybného sedieť v dusivom objatí neviditeľných chmár smrti. Telo bolo ešte teplé, ale srdce sa už navždy zastavilo. Tak ľahko, ticho a predsa tak nezmyselne skončil sa tvoj mladý, nádejný život.

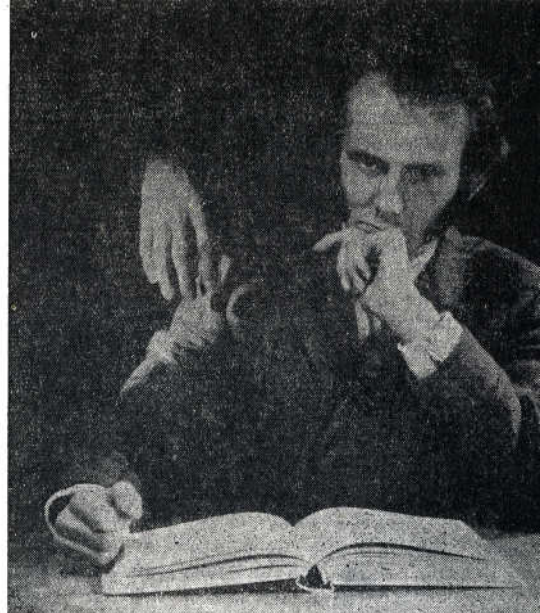
„Prečo si nám to urobil?“, kvílila matka nad tvojím nadobro vychladnutým telom, keď sa lekári vzdali márnej snahy priviesť ťa späť k životu. Smrteľne bledá tvár otca, ktorému si sa tak podobal, akoby odrážala všetky tie zápasy a sklamania, neistotu a vnútornú bolesť, po ktorých zostal v tvojom obličaji len ten ľahký úsmev trvalého mieru.

Mne však ten úsmev dlho nedal pokojne spávat a vždy keď naň myslím, zovrie sa mi hrdlo úzkosťou. Vtedy mi myslou sťa zvuk anjelských fanfár toho spravodlivého sudcu znie výstraha: „Synu človeka, dal som ťa za strážcu...!“ (Ezech 3, 17)

V tom dávnom príbehu o ťažko chorom človeku z evanj. Jánovho (kap. 5.), si tiež ktosi trpko posťažoval: „Nemám, Pane, nikoho!“ Nevedel, že práve ten, ktorý to pri ňom stojí, je ten jediný Človek, ktorý vie a chce pomôcť každému, kto je hotový nechať si pomôcť a je pripravený konať to, čo On káže. On nie je iba ochotný, ale aj schopný pomôcť, pretože to nie je iba človek, ale je tiež Boh a Spasiteľ. „Môj Pán a môj Boh!“

(Ján 20, 28) Ten, „ktorý chodil, dobre činil a uzdravoval všetkých...“ (Sk 10 38), má i dnes tú istú moc a koná také isté činy. A k tým, ktorí o tom nevedia a sú bezradní a bezmocní, posielal svojich poslov, s kráľovským splnomocnením: „Daná je mi všetka moc na nebi i na zemi...“; „Choďte a kážte: „Priblížilo sa kráľovstvo nebeské! Nemocných uzdravujte, mŕtvych krieste, malomocných očisťujte, démonov vyhánajte; zdarma ste prijali, zdarma dávajte.“ (Mat 28, 18; 10, 6 —8)

Nemali by sme všetci vstúpiť do Jeho služieb, kým nebude zase a možno raz navždy neskoro?

Bible mluví O POKOJI A ŠTĚSTÍ

CHCEŠ BYŤ SPOKOJENÝ A ŠTASTNÝ?

Věřím, že ano. Vždyť nejsi sám, kdo po spokojenosti a štěstí touží. Na celém světě žijí milióny lidí, jejichž srdce jsou touto touhou naplněna. A aby dosáhli cíle, hledají různé cesty. Dnem i nocí pracují, čtou knihy o psychologii a sebezvzdělání, baví se a hrají, jedí, pijí a není málo těch, kteří štěstí a spokojenost hledají v narkotickém opojení. Někteří touží po veřejném uznání a slávě, jiní po vroucím přátelství nebo hmotném zajištění.

Když se kdosi tázal Edisona při oslavách jeho devadesátých narozenin, jaký je recept na šťastný a spokojený život, pak jubilant dal překvapivou odpověď: „Ještě jsem nikdy neviděl šťastného člověka.“ Ano, ani moudrost, pocty světa nebo uznání vědců nemohou člověka učinit šťastným.

Jak často se zhroutí lidské snahy dopídit se plného štěstí. Můžeme říci, že vědec, který v laboratoři proniká do nitra atomu, činí vlastně zázrak. Otažme se jej však, zda v tom nesmírném rejci elektronů objeví záchvův trvalého štěstí. Nebo astronom, jenž ozbrojí své oko mohutným teleskopem a pohledně prázdnotou vesmíru až k nejvzdálenějším hvězdám. Spatří snad on alespoň záblesk štěstí, které by mu již nikdy neuniklo?

Kolik lidí smíchem a zpěvem chce zakrýt bolest své duše. Jak mnoho je těch, kteří alespoň na chvíli hledají útěk ze starostí, problémů a bolesti, jež jim život přinesl. Kolikrát jsou však všechny naděje po klidu duše jenom blýskavými nitkami, jež se přetrhnou a zůstane zde opět jen vyčerpaná duše a zlomené srdce. Kdo může s jistotou říci, že ho v životě nepotkají ztráty, bolesti a nemoc, nebo že se vyhne starostem, problémům a nesnázím? V každé zemi, v každém městě, na venkově i v horských dědinách najdeme ty, kteří si přáli žít radostně a šťastně, a přece navzdory všem touhám nesou ve svém obličejí hluboké vrásky, jež jim čas zanechal jako nesmazatelné stopy po bolesti a nemocech. Kolika lidem se shrabila bedra pod tíhou starostí.

Kolik knih bylo napsáno, kolik teorií vymyšleno a kolik návodů doporučeno, aby lidé mohli projít údolím života s úsměvem na tváři a se spokojeností a štěstím v srdci.

Nejenom v novověku, ale již v nejstarších dobách mudrci a filosofové dávali lidem rady, jak šťastně žít. A bible sama je v podstatě ukazatelem cesty k trvalému štěstí a radosti.

BIBLICKÝ KLÍČ KE ŠTĚSTÍ

Bible nás jednoznačně učí, že bez pokoje v srdci není možné dosáhnout pravé radosti a štěstí. Lidé od nepaměti touží po pokoji. Vždyť člověk byl vlastně stvořen pro mír a pokoj. A to nejenom pro pokoj, který vládne v klidu zbraní, ale pro pokoj duše. A je to vznešená a posvátná touha.

Pán Ježíš znal dobře srdce člověka se všemi jeho touhami a přáními, a proto než opustil tento svět, dal svým nejbližším ujištění, jež neplatilo jen jim, ale dodnes z něj čerpají sílu milióny lidí na celém světě: „Pokoj svůj dávám vám.“ (Ján 14, 27) A nejenom, že vyslovil toto zaslíbení, ale dal k němu i čtyřnásobný předpis, jak tento pokoj získat: „Nermutiž se srdce vaše. Věřte v Boha, i ve mne věřte. V domě Otce mého příbytkové mnozí jsou. Byť nebylo tak, pověděl bych vám. Jdu, abych vám připravil místo. A když odejdu, a připravím vám místo, zase přijdu, a poberu vás k sobě samému, abyste kde jsem já, i vy byli. A kam já jdu, víte, i cestu víte.“ (Ján 14, 1—4)

První rada —

VĚŘTE V BOHA

Ježíš doporučuje na prvním místě víru v Boha. Dokonce říká, že je to lék proti zármutku a trápení: „Nermutiž se srdce vaše.“ (verš 1) Profesor Žilka překládá tato slova takto: „Vaše srdce ať se nechvěje!“ — Jinými slovy: Zastavte trápení a starosti.

Pán Ježíš nazývá Boha „Otcem“ — a právem. Vždyť On opravdu je naším Otcem. Když jsme byli malými dětmi, tak jsme se nikdy netrápili a neměli jsme starosti, protože jsme věděli, že tatínek a maminka o nás pečují. Oni všechno věděli, dříve, než jsme vběhli do nebezpečí, tak nás varovali, vzali do náruče nebo uchopili za ruku. Oni nás prostě milovali.

A jestliže Bůh je naším nebeským Otcem, proč bychom se měli trápit a soužit? Proč

se trást před smrtí? Proč nést sami tíhu problémů a starostí? „Neobrátíte-li se a nebudete-li jako děti, jistě nevejdete do království nebeského.“ (Mat 18, 3) Mějme víru, víru malých dětí, víru v Boha jako Otce. Mějme víru, která plně důvěřuje. Pak budeme zproštěni všech starostí.

Nezapomeňme, že Ježíš nás často ujišťuje o lásce nebeského Otce. Když čteme podobnoství o marnotratném synu, které můžeme také nazvat příběhem o odpouštějícím otci, pak musíme nabýt důvěry v Boha. Jen si vzpomeňme, jak otec vítá syna, jenž se vrací domů. A tímto otcem je vlastně nebeský Bůh. On zná naše zbloudění, naše zklamání i naše ztráty. On nám nejenom rozumí, ale On o nás i pečuje. On má moc zachovat nás, má moudrost k vedení a vítá nás domů, když se k němu s lítostí kajícíme vracíme. Není to povzbudivé zjištění?

Zašel jsi daleko od Boha? Je snad tvé srdce naplněno nepokojem a starostmi? Máš někdy dojem, že tvůj život je jako těžký sen? Vrať se tedy domů — k Otci. Důvěřuj mu! Vždyť On říká, že má spočítány i všechny vlasy na tvé hlavě. (Mat 10, 30)

Když se David po svém vzdálení vrátil k Bohu, poznal jeho lásku a vyznal: „Ty znáš sednutí mé i povstání mé, rozumíš myšlení mému zdaleka. Chození mé i ležení mé ty obsahuješ, a všech mých cest svědom jsi.“ (Žalm 139, 2—3)

Druhá rada

VĚŘTE V JEŽÍŠE

Další rada, kterou Spasitel dává jako lék pro pokoj duše, je v citovaných slovech z evangelia Janova (14, 1): „Věřte v Boha, věřte i ve mne.“

Ježíš tě může převést přes všechny životní neshody a On z každého rozladění vytvoří překrásný akord. Může to učinit proto, že jedině On vyřešil velký problém hříchu. A hřích — to je disharmonie v symfonii, hřích je písek ve stroji, je to těžký černý mrak na obloze života. Naše svědomí se mu nejprve brání, ale pak je umlčeno, hřích vzkličí, zapustí kořeny, přemůže nás a stane se těžkým břemenem. Všude, kde zavládne hřích, jenž je neposlušností Božích zákonů, tam nemůže být pokoj. Bible říká, že všichni, kteří se vzdálili od Boha, jsou jako „moře vzbourené, když se spokojiti nemůže, a jehož vody vymítají nečistotu a bláto.“ (Iz 57, 20)

Ovšem bible také ujišťuje, že když „vyznáváme své hříchy, on jest věrný a spravedlivý“ (1 Ján 1, 9).

vedlivý, aby nám odpustil hříchy a očistil nás od každé nepravosti.“ (1 Jan 1, 9)

A tak jestliže vyznáváme a opouštíme své hříchy, nemusíme se pro ně již více trápit. Pán Ježíš je převzal a ukryl pod svoji krev. Věřme-li v něj, pak věříme ve Spasitele světa, jenž zemřel na kříži i za naše hříchy. Pojd k němu proto se všemi svými nepravostmi a věř, že On i za tebe zemřel a vstal z mrtvých pro tvé ospravedlnění. Netrap se se svými hříchy. Vyznej je v Kristově jménu a Bůh ti odpustí. Vykoř s vírou a po-

CTK

slouchej Pána. Splň, co Bůh od tebe očekává a On pak při tobě své dílo dokončí. Dá ti nový život, který bude jeho oslavou a projevem moci Ducha svatého.

Věř proto nejenom v Boha jako svého Otce, ale přijmi i Ježíše za svého osobního Spasitele. Vlož na něj svoji slabost a učiň si z něj denního přítele a vůdce. Vždyť s ním můžeš denně rozmlouvat a denně přijímat jeho pomoc.

Náš Spasitel však nepečuje jen o naši minulost a přítomnost. On připravuje i šťastnou budoucnost.

Třetí rada —

HLEĎ S JEŽÍŠEM ZA HORIZONT ZÍTRKA

Třetí část předpisu, jež dal Ježíš pro pokoj duše, je zaznamenána v evangeliu Janově 14, 2: „V domě Otce mého příbytkové mnozí jsou... Jdu, abych vám připravil místo.“

Zde jsme u otázky, jež pro mnohé příčinou trápení a úzkosti: SMRT.

Pán Ježíš nás ujistil, že životní příběhy nekončí na hřbitově. Pohřební proslov — to nejsou poslední slova, pronesená nad člověkem. Spasitel nám zaslíbil, že vše, co se nám v tomto životě zdá být tak kruté, nepravdivé a nepochopitelné, bude v budoucnosti odstraněno. Ten poslední zápis o člověku není činěn na náhrobním kameni, protože Ježíš mluvil o nebeských příbytcích, které připravil pro vykoupené z této země. Pevné a neměnné prorocké slovo Písma mluví o této „zemi zítřka“ s neochvějnou jistotou: „Čeho oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, kteří jej milují.“ (2 Kor 2, 9)

Onen verš z Janova evangelia (14, 2) prostě konstatuje, že pro Boží lid je připraveno místo. Je to skutečné místo — překrásné, neposkvrněné hříchem, na němž chce Ježíš přebývat spolu s vykoupenými. Proto se nestrachujeme a netrapme nad bolestmi a starostmi: „Nermutiž se srdce vaše.“ Zaslíbení, na nichž je založena naše naděje, nemohou zdaleka postihnout krásu Božího království.

Když se slavný benátský cestovatel Marco Polo vrátil v třináctém století z návštěvy Dálného východu a vyprávěl lidem o divích a věcech, jež tam spatřil, nechtěli mu věřit. Domnívali se, že buď ztratil rozum nebo si vymýšlí nepravdivé příběhy. Snažil se je sice přesvědčit, ale sklízel jenom výsměch. Když se potom přiblížila chvíle smrti, navštívil jej u smrtelného lůžka jeho přítel a naléhavě ho žádal, aby odvolal všechno, co vyprávěl o Číně a jiných zemích Východu, protože bude muset předstoupit před Boží soud. Marco Polo však odpověděl: „Nemám nic, co bych musel odvolat. Všechno, co jsem vyprávěl, je pravdivé. Naopak, neřekl jsem ani polovinu o tom, co jsem viděl.“

V prorockém pohledu ukázal Bůh Janovi slavnou budoucnost vykoupených, a ten se pokusil o jeho vyjádření nedostatečnými lidskými slovy: „A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich, a smrti již více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nebude více; nebo první věci pominuly.“ (Zjev 21, 4) Nic na světě se nedá srovnat s nebeskými věcmi, které se vymykají našemu chápání. Na této hříchem porušené zemi nepochopíme nikdy nejen polovinu, ale ani setinu, ani tisícinu toho, co Bůh svému lidu připravil.

Tyto věci nepochopíme, ale pomyšlení na ně a pevnost Božích zaslíbení nám vlévají do duše pokoj a štěstí.

Čtvrtá rada —

VSTRČ ZÍTRKU KRÁČEJ S KRISTEM

A konečně se dostáváme ke čtvrté části Ježíšova předpisu na šťastný život: „A když odejdu, a připravím vám místo, zase přijdu, a poberu vás k sobě samému, abyste, kde jsem já, i vy byli.“ (Jan 14, 3)

Jistý muž vypráví, jak se stal křesťanem. Nikdy v Boha nevěřil, bibli nečetl a o víře nepřemýšlel. Až jednoho dne šel po ulici a potkal dávného známého — věřícího. V poslední době se s ním dlouho nesetkal, ale slyšel od jiných, že mu při neštěstí tragicky zahynula žena a jediný dospívající syn. Stiskem ruky mu vyjádřil spoluúčast v bolesti a otázal se ho: „Příteli, jaký máte nyní výhled do budoucna?“

Odpověď, kterou dostal, nikdy nemůže zapomenout: „Výhled je hrozný a šedý, ale vzhled vzhůru je krásný.“

Vzhled vzhůru — to bylo něco, co on sám dosud neznal. Tam nikdy svůj zrak neobrátil. Netrvalo však dlouho, že i on se ocitnul v místě života s temným výhledem. V této chvíli i on sám vzhledl vzhůru k Ježíši a do temnoty života mu zasvítilo světlo, jehož paprsky ozářily cestu vpřed.

Náš nebeský otec vidí dále než ty nebo já. On chce vzít břímě tvého života a nést ho k pevnému a krásnému cíli: „... zase přijdu, a poberu vás k sobě samému, abyste, kde jsem já, i vy byli.“

Svět neviděl Pána Ježíše naposledy před devatenácti sty lety. On se znovu vrátí, protože to slíbil: „Zase přijdu.“

V celém Písmu však nenajdeme jediný

verš, v němž by bylo zaslíbeno věřícím, že jejich život bude jenom procházkou na výsluní, bez problémů, bolestí, starostí a zkoušek. Právě naopak, je nám připomínáno, že žijeme na světě porušeném hříchem, v němž „veškeré tvorstvo spolu s námi vzdychá a spolu bolestně zápasí.“ (Řím 8, 22 — Žilka) Kdyby tomu tak nebylo, pak by nemusel Pán Ježíš potěšovat slovy: „Nermutiž se srdce vaše... Já opět přijdu a vezmu vás k sobě.“ Jestliže to však říká, pak je to důkazem, že počítá nejenom s našimi problémy a starostmi, ale i s jejich řešením. A o tuto skutečnost se také opíral apoštol Pavel, když psal věřícím do Filipis svůj povzbudivý dopis: „O nic nemějte starosti, ale ve všem oznamujte Bohu svá přání modlitbou a prosbou s díky. Tak pokoj Boží, který převyšuje všechno myšlení, uchrání vaše srdce a vaše myšlenky v Kristu Ježíši.“ (4, 6—7)

POKOJ A ŠTĚSTÍ JIŽ DNES!

Pokoj a štěstí nejsou zaslíbeny až na novou zemi. Můžeme je získat již dnes. Spasitel nám je nabízí zdarma. Stačí jen, sklonit se před Ním v pokoře a s upřímností v srdci vyznat: „Bože můj, přijímám tvůj plán, který jsi mi připravil. Přijímám Pána Ježíše jako svého Pána a Spasitele a Přítela. V jeho jménu ti vyznávám své hříchy. Sejmí jejich těžké břemeno z mé duše a dej mi pokoj, který nikdy nemohu nalézt. Dej mi pokoj, jenž dáváš všem, kteří věří ve Spasitele Pána Ježíše, jehož jsi poslal na svět.“

A potom otevři svou bibli a čti si znovu čtrnáctou kapitolu evangelia Janova. Učiníš-li to, pak ono vznešené zaslíbení 27. verše bude tvojí zkušeností: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já dávám vám. Nermutiž se srdce vaše, ani strachuj.“ A s touto novou zkušeností vykoř vpřed, hledíce „na Ježíše jako na vůdce a dokonavatele víry.“ (Žid 12, 2)

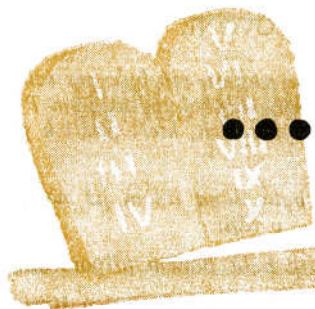
HÁDANKY

Viš, co se událo na následujících místech?

1. Na poli v zemi Sinear
2. V Betanii
3. Na cestě do Damašku
4. U Jordánu
5. V Naim
6. U potoka Siloe
7. Na poli u Betléma
8. Na Araratu
9. Na hoře Moria
10. Ve vězení ve Filipis
11. U Gabaon
12. U hory Oréb

ODPOVĚDI:

1. Zmazení jazyků (1 Moj 11)
2. Pomazání Pána Ježíše (Jan 12)
3. Obrácení Saula (Skut 9)
4. Křest Ježíše (Mat 3)
5. Vzkříšení mládence (Luk 7)
6. Uzdravení slepého (Jan 9)
7. Bóz poznal svoji manželku (Rut 2)
8. Místo zakotvení archy (1 Moj 8, 4)
9. Obětování Izáka (1 Moj 22)
10. Obrácení žalárníka (Skut 16)
11. Zastavilo se slunce (Joz 10)
12. Bůh se představil Mojžíšovi (2 Moj 3)

...a přikázání jeho zachovávej!

PŘIKÁZÁNÍ ČTVRTÉ

POMNI NA DEN SOBOTNÍ,
ABYS JEJ SVĚTIL.

Již v předcházejících dvou číslech Znamení doby jsme se zamýšleli nad výkladem čtvrtého přikázání. Nejprve jsme si připomenuli, jaký význam má svěcení soboty. Vminulém čísle jsme nahlédli do dějin starozákonního Izraele, kde jsme poznali, jaký boj musel být sváděn o uchování víry, jež byla Bohem „jednou provždy odevzdána svatým.“ (Juda 3)

Od samého počátku, kdy člověk zhršil, zde stály proti sobě dvě skupiny. Jedni, kteří uznávali Boha jako Stvořitele a Pána. Svoji úctu mu chtěli vyjádřit poslušností jeho požadavků a bezmezným respektem před jeho surchovaností. Druzí zavrhlí „víru, jež jednou provždy byla odevzdána svatým“ a v modloslužbě přijali její padělek.

Pravá víra a bohoslužba byla již v době starozákonní ohrožována těmi, kteří se odvrátili k modlářství. Vyvolený Boží lid často sám smazal dělicí hranice mezi pravým náboženstvím a falešnými lidskými naukami.

Proto dal Bůh svému lidu sobotu, jež měla být znamením těch, kteří se hlásili k živému Stvořiteli a uctívali ho. Její správné zachovávání mělo být svědectvím o Boží moci a lásce. Protože měla sobota tak velký význam, nepřítel spasení od počátku usiloval, aby ji znevažil a odstranil. A jak jsme již v předchozím článku viděli, nacházel u lidí vždy podporu a pochopení.

Dnes chceme pohlédnout do prvních století křesťanských dějin, které jsou silně poznamenány odvrácením se od „víry jednou provždy odevzdané svatým“.

SOBOTA V PRVNÍM STOLETÍ

Nejenom podle svědectví Písma, ale i z mimobiblických pramenů víme, že křesťané v prvním století světili sobotu.

Bylo by zbytečné, kdybychom zde chtěli opakovat, co je tak nepopíratelné a jasné ze zpráv evangelií. Pán Ježíš sám zachovával sedmý den týdne — sobotu. Lukáš vydává svědectví, že bylo Ježíšovým zvykem zúčastňovat se sobotních pobožností v synagogách. (4, 16)

Ke svěcení soboty vedl Kristus i jiné. A že jeho příklad věrně následovali, to je zřejmé ze zpráv o jeho ukřižování. Ježíšovo tělo mělo být po sejmutí z kříže pomazáno mastí, ale nestalo se tak. Ženy, které chtěly Ježíše pomazat, zachovávaly den sobotní, a proto o nich čteme: „Vrátiť se pak, připravily vonné věci a masti, ale v sobotu odpočinuly podle přikázání.“ (Luk 23, 56)

Máme také důkaz, že Pán Ježíš počítal s platností soboty i po svém zmrtvýchvstání a nanebevstoupení. Vždyť když předpovídal zničení Jeruzaléma, k němuž došlo až za

necelá čtyři desetiletí, nabádal své následovníky, aby prosili již předem za možnost zachování soboty i v této těžké době: „Modlete se, aby váš útěk nenastal v zimě nebo v sobotu.“ (Mat 24, 20) Tento text je tedy dokladem, že sobota měla být i nadále zachovávána jako svatý Boží den. A že tomu tak zpočátku bylo, to potvrzují i nejstarší historické záznamy.

Kniha skutků apoštolských je nejhodnověrnějším pramenem pro studium dějin prvních roků křesťanské církve. A co zde čteme?

Zalistužme v nich a letmo se zastavme jen u několika veršů. Zjistíme, že den sobotní byl ještě dlouho po Kristu užíván k bohoslužbám — tak jako za starých časů. O Pavlovi a Barnabášovi čteme, že když „přišli do Antiochie Pisidické, a všedše do školy v den sobotní, posadili se“. (Skut 13, 14; škola = synagoga — pozn. red.) Po přečtení zákona a proroků měl apoštol Pavel kázání, v němž přítomným pohanům představil Ježíšovo vykupitelské dílo. V tomto kázání také vzpomněl stále udržované zachovávání soboty, když řekl: „Nebo ti, kteří přebývají v Jeruzalémě, a knížata jejich, toho Ježíše neznajíce, odsoudili, a tak hlasy prorocké, kterých se na každou sobotu čtou, naplnili.“ (verš 27)

A když skončila pobožnost, přišli přítomní pohané za Pavlem se zvláštní prosbou, ve které prozrazují, že i oni nazývají sedmý den odpočinku — sobotou. Čteme tam, že pohané Pavla prosili, „aby k nim také přišli sobotu promluví o těchto věcech.“ (verš 42 - Žilkův překlad) A potom je psáno dále, že „přišli soboty se shromáždilo skoro celé město, aby slyšelo slovo Boží.“ (verš 42)

Nejenom Pavel, ale i Jakub nám potvrzuje, že prvotní církev se shromažďovala k bohoslužbám v sobotu. Ve svém proslavu na shromáždění starších v Jeruzalémě pravil, že Písmo bývá každou sobotu čítáno ve školách. (Skut 15, 21)

Dále čteme, že Pavel přišel do Tesaloniky, kde „podle svého zvyku“ šel mezi shromážděné Židy a „po tři soboty kázal jim z Pisem.“ (Skut 17, 2) A v následující kapitole o něm čteme, že „každé soboty... se snažil přesvědčit Židy i Řeky.“ (18, 8, 4)

Ve svém druhém dopise do Tesaloniky varuje apoštol Pavel věřící před bludným učením a předpovídá, že nastane „odpadnutí“ od pravé víry. (2 Tes 2, 4) Již za dnů Pavlových zde tedy byly náznaky, že bludné učení začíná pronikat do církve. Proto upozorňuje vedoucí církve na přicházející nebezpečí: „Já vím, že po mém odchodu přijdou na vás násilní vlci a nešetří stáde, ano i z vás samých povstanou muži s převratnými řečmi, aby za sebou strhli učedníky.“ (Skut 20, 29. 30)

Je pochopitelné, že za tímto dílem odpad-

nutí „stál nepřítel spasení — satan. A jeho příprava pro velký boj byla promyšlená. Jestliže sobota byla dána jako Bohem určené znamení pro jeho lid, pak zaútočil především na ni.

SOUMRAK DALŠÍCH STOLETÍ

Jak jsme již v předcházejícím čísle uvedli, poustala již na počátku křesťanské éry nová forma pohané modloslužby a velmi rychle se šířila tehdejším pohaným světem. Byl to „mithraismus“, v němž stejně jako v ostatních formách pohanství převládá kult slunce. Filosofie mithraismu však byla mnohem přitažlivější a půvabnější než kterákoliv jiná forma pohanství. Vyznavači mithraismu světili pochopitelně neděli, protože Mithra byl ztotožňován s nepřemožitelným sluncem a byl to především tento mithraismus, který se stal nebezpečím pro mladé křesťanství.

Všimněme si následujícího pozoruhodného svědectví, jež pochází z pera katolického pisatele: „Církev vzala pohané filosofii a učinila z ní štít víry proti pohanství. Vzala pohané římský pantheon, chrám všech bohů a zasvětila jej všem svým mučedníkům a stojí tak podnes. Vzala pohané neděli a učinila z ní neděli křesťanskou. Vzala pohané svátky slunovratu a učinila z nich vánoce, které my v tomto období slavíme...“ (Catholic world, vyd. 1894, sv. 58, č. 348)

O tomto slučovacím procesu nacházíme jedinečnou zprávu v knize „Velký spor věků“ od E. G. Whiteové: „Téměř nepozorovaně unikaly pohané zvyky do křesťanské církve. Duch ústupků a přizpůsobování byl na čas utlumen krutým pronásledováním, jež církev snášela od pohanů. Když však pronásledování ustalo a křesťanství vstoupilo do dvorů a paláců královských, odložilo pokornou prostotu Krista a jeho apoštolů a přijímalo za ni nádhru a pýchu pohané kněží a vládců; a místo přikázání Božích zavádělo lidská učení a pověsti. Pohanství, zdánlivě již přemožené, stalo se takto vítězem. Jeho duch ovládal církev. Jeho učení, obřady a pověry byly vtělovány do víry a bohoslužby vyznavačů Kristových...“

Duch ústupků, jež křesťanství činilo, otevřel záhy cestu k dalšímu popření nebeské vlády. Satan, pracující skrze církevní vůdce, brojil i proti čtvrtému přikázání a pokoušel se odstranit původní sobotu, den, který Bůh požehnal a posvětil, a na jeho místo usiloval zavést svátek zachovávaný pohany jako „svátek slunce“. Pokus o tuto změnu nebyl zpočátku učiněn veřejně. V prvních stoletích byla v křesťanství zachováána pravá sobota. Křesťané pamatovali na Boží čest a věřili, že jeho zákon je nezměnitelný, a proto horlivě střežili jeho předpisy. Satan však pracoval se lstivou základností. Aby pozornost lidí byla obrácena k neděli, byla z ní nejprve učiněna slavnost na památku Kristova vzkříšení. V ten den se konaly bohoslužby; tento den byl považován za den odpočinku, až sobota byla dosud s posvátnou úctou zachováována.

Abys si připravil cestu k dílu, který chtěl vykonat, způsobil satan již před příchodem Kristovým, že Židé přeplnili sobotu přísnými obřady, takže se její zachovávání stalo břemenem. A nyní využívá nepravého svědka, v jakém se sobota ocitla, uváděl ji v opovržení jakožto židovské zařízení. A tak zatímco křesťané začínali zachovávat neděli jako radostný svátek, přiměl je satan, že ze

soboty učinili den postu, smutku a zármutku." (Velký spor věků, str. 37-39)

Od třetího století se nedělní bohoslužby stáły více a více užívaly. Nesmíme však zapomenout na smutnou skutečnost, že v oné době byla církev naplněna poloobrácenými pohany, ctižádostivými duchovními a svěť milujícími církevníky.

Baptistický historik Robinson praví: „Na sklonku druhého století dostala většina sborů jiný ráz. Původní jednoduchost vymizela, a jak odcházeli starší učedníci, nová generace dala nepozorovaně celému dílu nový charakter.“ (Ecclesiastical Researches, kap. 6, str. 61)

Přechod soboty k neděli však byl velmi pomalý. Povšimněme si svědectví několika historiků, kteří jsou příslušníky různých církví a proto můžeme jejich tvrzení považovat za objektivní.

H. C. Heggtveit (norský luther. evangel.): „V prvních pěti stoletích nenacházíme žádnou zmínku o nějaké změně nebo přeložení soboty (dne odpočinku) na první den týdne.“ (Church History, str. 79)

Dr. T. H. Morer (anglikán): „První křesťané měli sobotu ve velké úctě a tento den trávil v bohoslužbách a zkoumání Písma. Nepochybujeme, že tak činili podle vzoru samotných apoštolů, jak je zřejmé z některých o tom pojednávajících textů Písma.“ (Dialogus on the Lord's Day, str. 189)

J. A. Neander (německý žid, který se stal křesťanem; byl to vynikající církevní historik): „Svěcení neděle jakož i všech ostatních svátků bylo jen lidským nařízením; nebylo úmyslem apoštolů, aby z toho učinili nějaké nové Boží přikázání. Prvokřesťanskou církev ani nenapadlo, aby sobotní přikázání bylo přeneseno na neděli.“ (The History of the Christian Religion and Church, sv. I, str. 186)

A ještě uveďme výrok historika Celemana, který praví: „Až do pátého století v křesťanské církvi trvalo zachovávání židovské soboty... V prvokřesťanské církvi nebyla nikdy neděle nazývána sobotou (dnem odpočinku), kterou označujeme sedmý den týdne.“ (Ancient Christianity Exemplified, kap. 26, odst. 2, str. 526)

O zavedení neděle jako dne odpočinku v křesťanské církvi se však nejvíce zasloužil římský císař Konstantin (306-337 po Kr.). I když se později stal křesťanem, přece si ve svém srdci ponechal úctu ke sluneční modloslužbě. Ke slunci stále vzhlížel jako k „neporaženému vůdci a ochránci“. Konstantin se především proslavil vydáním nedělních zákonů. První zákon, který vydal v roce 321 zní:

„Ve ctihodný den slunce necht všichni soudcové a obyvatelé měst odpočívají, dílny řemeslníků ať jsou zavřeny. Na venkově však, osoby pracující na polích, mohou svolně a zákonem pokračovat ve svém zaměstnání, protože se často stává, že jiný den není tak příhodný pro setbu zrna nebo sázení révy, a zanedbáním vhodného okamžiku by byly ztraceny dary nebe.“

Jestliže jsme citovali Konstantinův první nedělní zákon, podívejme se ještě, co o něm poznamenává vynikající historik Philip Schaff (1819-1933): „Konstantinův nedělní zákon nesmí být přeceňován... Není v něm žádná zmínka o čtvrtém přikázání ani o zmrtvýchstání Krista.“ (History of the Christian Church, 37. kap., 3. sv., str. 380) Dále Schaff uvádí, že tento zákon se dokonce nevztahoval na všechny oblasti říše,

protože v některých převládali křesťané zachovávající sobotu a v jiných pohané, odpočívající v neděli. V uvedeném díle Schaff potom dodává: „Konstantin tyto odpočinky sjednotil a dal přednost neděli.“

Je tedy zřejmé, že Konstantin nechtěl svým nedělním zákonem nutit k úctě ke křesťanskému svátku, ale spíše mu šlo o zavedení starého pohanského svátku, který začal „souperit“ s křesťanským dnem odpočinku — sobotou.

Netrvalo však dlouho a církev po vyhlášení Konstantinova zákona začala také vyhlašovat své zákony, které podporovaly zachovávání neděle. Nezapomeňme ovšem, že to již byla církev, která do značné míry odstoupila od víry, Bohem „jednou provždy odevzdané“ lidem. Byla to církev, ve které obřady pohanů nahradily Boží zřízení a přikázání.

Jestliže někdo položí otázku, kdy vlastně začalo zachovávání neděle, pak nikde nemůžeme čekat jistou odpověď. Kdyby změnu provedl Bůh, pak bychom otevřeli bibli a přečetli si jasný text o ustanovení neděle. V bibli však takový verš nenajdeme. Na několika místech v Novém zákonu je sice zmínka o prvním dni v týdnu (v příštím čísle jim ve zvláštním článku chceme věnovat pozornost), ale žádný z těchto textů není výslovným dokladem k přenesení odpočinku ze soboty na neděli.

Jako nemůžeme při ústí řeky do moře uhořet prst do vody a označit kde končí sladká voda a začíná slaná, tak také nemůžeme říci, kde přestalo zachovávání soboty a začalo zachovávání neděle. Zde šlo o nenápadné pronikání pohanského bludu do biblické pravdy.

Skutečnost je však taková, že k předpokládanému „odstoupení“ od čisté víry došlo. Lidská ustanovení nastoupila namísto Božího slova. Nad církví se rozprostřela temnota. Bible jako jediný zdroj čistého poznání cesty víry zůstávala v zajištění jazyků, kterým prostí lidé nerozuměli a s kazateli se pravda Boží nezvěstovala. Není tedy divu, že sobota byla zapomenuta. Jen tu a tam se udržovalo světléko pravdy a věrnosti Božímu zákonu.

Máme doklady o svěcení soboty u Valdenských, víme, že sbory, které ve Skotsku a Irsku zakládal Patrik, udržovaly její zachovávání, právě tak jako skupiny keltských křesťanů, kteří jako horliví misionáři překročili daleko za hranice své země. Setkali bychom se s nimi v Holandsku, Francii, Švýcarsku, Německu a Itálii. Nemusíme však jít tak daleko. I v našich předreformačních i husitských dějinách máme zprávy o těch, kteří podle vzoru prvotních křesťanů světili sobotu. Proto se některým také říkalo „sobotáři“ a j. Vystupujeme je v Čechách, na Moravě (Habáni) i v Maďarsku. A konečně nemůžeme pominout svědectví, že máme o Zinzendorfovi a jeho ochranovských bratřích, kteří také v sobotu odpočívají a považovali ji za svatou. Budiž ještě připomenuto, že se středověkými světiteli soboty bychom se setkali ve Švédsku a Finsku, Norsku i Dánsku, v Indii, Arménii, Sýrii a dokonce i v Číně.

Podle předpovědi Písma nemělo však zůstat jen při těchto malých „sobotních“ světlékách. Pro dobu před druhým příchodem Pána Ježíše bylo předpověděno dokončení reformace. Má zde být lid, který „ostříhá přikázání Božích a víry Ježíšovy.“ (Zjev 14, 12; 12, 17)

BOŽÍ SLOVO JE VĚČNÉ

Již v minulém století, jež bylo na celém světě poznamenáno hlubokým studiem Písma, začalo přibývat těch, kteří přišli k poznání, že...

1. sobota byla dána lidem již na počátku — v ráji;
2. na Sinaji byla Bohem připomenuta;
3. Bůh ji dal pro požehnaný a šťastný život lidí;
4. od počátku je jediným určovatelem týdenního rytmu;
5. Ježíšem byla očištěna od židovských zbytečností;
6. v bibli není jediná zpráva, že by sobota měla být na jiný den přenesena;
7. apoštol Pavel ji užíval ke zvěstování evangelia — a to i v nežidovských městech, před nežidovskými posluchači;
8. při všech reformách kalendáře zůstala nepohnutá;
9. sobota zůstává až na věčnost znamením pravého pokoje;
10. na sobotní den vložil Bůh zvláštní požehnání.

Když starý Izrael opouštěl cestu víry a pravdy, tu mu Bůh posílal své proroky, kteří nesli výstrahy, napomenutí a poukazovali na „víru, jež jednou provždy byla odevzdána svatým.“ Jejich výstrahy však neměly jen omezenou platnost, protože Bůh se ve svém slovu nemění. On je v každé době stejně laskavý ke kajícím se hříšníkům a stejně trestající tvrdost srdce. Proto ještě i dnes platí jeho výzva tlumočená prorokem Jeremiášem (6, 16):

„Zastavte se na cestách, a pohlédte, a vyptejte se na stezky staré, která jest cesta dobrá, i chodte po ní, a naleznete odpočinutí duši své.“

Milý čtenáři, nezapomeň, že ony staré cesty jsou stále schůdné. Bůh si dokonce přeje, abychom po nich kráčeli. Jsou to cesty vedoucí k odpočinutí a životu.

Nechceš říci spolu s Davidem: „Vyuč mne, Hospodine, cestě ustanovení svých, kteréž bych ostříhal až do konce. Dej mi rozum, ať šetřím zákona tvého, a ať ho ostříhám celým srdcem. Dej, ať chodím cestou přikázání tvých; nebo v tom svou rozkoš skládám.“ (Žalm 119, 33-35)

Ano, tou „starou Boží cestou“ jsou jeho neměnná a nezrušitelná přikázání. Nezapomeň však, že sám po ní kráčet nemůžeš. Nemáš k tomu sílu. Nebeský Otec ti však nabízí průvodce, který tě chce něžně vést až k cíli. Je to tvůj Spasitel - Ježíš Kristus.

„Aj, přijdu brzo, a odplata má se mnou, abych odplatil jednomu každému podle skutků jeho... Blahoslavení, kteří zachovávají přikázání jeho, aby měli právo ke dřevu života, a aby branami vešli do města.“ (Zjev 22, 12, 14)

J. DREJNAR

LIVINGSTONOVY RADOSTNÉ I STRASTIPLNÉ CESTY

(Pokračování)

MILOSLAV ŠUSTEK

David se usadil se svou rodinou asi čtyřicet mil severněji v Chonuane. Náčelníkem tu byl také Sechele. Měli nedostatek vody. Útoky Burů se stávaly vážným problémem. Burové byli sedláci, potomci holandských kolonizátorů, kteří založili Kapskou kolonii roku 1652. Po obsazení kolonie Angličany přesídlili severněji a založili Oranžský stát (roku 1854) a Transvaal (roku 1856). Roku 1910 byly tyto státy po anglo-burských válkách přeměněny na Jihoafrickou unii. Livingstone nechtěl být v nepřátelství se sedláky, ale jak sám říkal, nemohl souhlasit s „horkými duchy“, kteří nerespektovali zákony a nenáviděli domorodé černé misionáře. Tak například sousední farmář prohlásil, že jediný správný způsob zacházení s domorodým misionářem je — zastřelit jej. Kromě toho Burové říkali černochům: „My jsme vyhnali z vaší země vaše nepřátele Zulu. Žijete nyní v bezpečí. Proto nám v náhradu musíte odpracovat mnoho dní. Musíte plít, obdělávat půdu a žnout naše pole.“ Domorodci se museli buď podřít nebo se vystěhovat. Livingstone podává smutnou zprávu o případech, kdy jim byl odebrán dobytek, kdy ženy s dětmi byly zajaty a ponechány jako otroci v domácnostech. Misionář stál samozřejmě na straně Afričanů a jeho dovolávání se spravedlnosti bylo považováno za vměšování se do záležitostí, které mu nepřísluší. David napsal jednou: „Nečekejte, že se v jedné generaci vlci změní v ovčácké psy!“ — Hlavní nesnází byl sociální systém mnohoženství. Přidržet se jedné ženy a všechny ostatní opustit, to se zdálo běžnému Afričanovi nejen nemožné, ale také nespravedlivé. David byl rád, že nebyl dosud požádán, aby pokřtil polygamistu. — Kromě toho nezapomeňme, že Livingstone se se svou rodinou v pěti letech třikrát stěhoval. Tři skupiny budov postavil většinou svými rukama. Zkultivoval tři pouštní zahrady. Přitom měl zmračenou ruku a mohl počítat jen s chabou pomocí domorodců.

Mabotsa a Chonuane byly zabrány unijní vládou a David se stěhoval s rodinou do bečuánského protektorátu do Kolobengu. Livingstonova rodina tu prožila svých pět nejšťastnějších let. Byla to jediná léta skutečného života v domově. Kolobeng se nacházel na východním konci pouště Kalahari. Stěhovali se náhle. Nebyl tu připraven žádný dům a rodina trpěla nepohodlím. V dopise datovaném rokem 1848 píše David: „Vstáváme obvykle s východem slunce. Pak máme rodinnou pobožnost, snídani a vyučování. Po něm jsou manuální práce: řezání, orání, kování a jiné potřebné práce. Moje lepší polovička je zaměstnána celé dopoledne v kuchyni a je v poledne velmi unavena. Pak máme asi hodinu odpočinek, ale často pracujeme bez přestávky. Já jdu za svými věcmi, ona pečuje o dětskou školku. Jsem rád, že mládež jí má ráda. Já pracuji manuálně až do pěti hodin. Pak jdu do městečka dávat hodiny a hovořit s těmi, kteří jsou nakloněni. Jakmile podojíme krávy, máme

modlitební shromáždění v domě Secheleho. Odtud přicházím o půl deváté obvykle velmi unaven, příliš unaven, než abych mohl myslet na nějakou duševní práci.“

Velkou událostí byl pro Davida den, kdy byl Sechele pokřtěn. Zdálo se, že je to koruna veškerého jeho úsilí a plná odměna za práci. Domorodci se však domnívali, že jejich náčelník je nyní v nepřízni kmenových duchů a urážlivě o něm hovořili. Kdyby byl před křtem někdo řekl o něm nedůstojné slovo, byl by ho Sechele zničil. Ale nyní snášel všechno pokorně a tiše, a to působilo radost Livingstonovu srdci. Po pěti měsících však nastal problém. Sechele žil znovu s jednou ze svých dřívějších žen, která byla bez rodičů, a on nebyl schopen poslat ji domů. Přísný David jej dal do církevní kázně. Pro náčelníka to byl strašně tvrdý trest. Přijal však toto rozhodnutí pokorně a činil pokání. Později byl znovu přijat za člena a zůstal do vysokého stáří zásadním křesťanem.

David zde pracoval pět let. Jeho důslednost v křesťanské praxi nebyla vždycky chápána. Navíc tu bylo nepřátelství Burů. Jeho oči se začínaly dívat k širšímu horizontu. Neznámý Sever se stal pro něj přitažlivým magnetem. Přemýšlel o krajích za strašnou pouští Kalahari, o hustě obydlených krajinách, o velkých řekách a jezerech, jak slyšel domorodce vyprávět. K uskutečnění dalších cest mu pomohli jeho přátelé — honci Oswell, Webb a Steele. Livingstone byl neúnavný v evangelizaci a neúnavný v uskuťechování svých plánů. Kázal všude, kdekoliv se sešli posluchači. Jeho metody práce byly úspěšné. Znal dobře různá nářečí. Byl mistrem jemných obrátů v řeči, čímž se velmi přiblížil domorodcům. Při kázání používal vhodných obrazů. Používal hovorové řeči. Nejraději kázal o lásce Kristově, o Božím otcovství, o slavném vzkříšení a o posledním soudu. Jak se dovedl přiblížit srdci Afričanů, o tom svědčí jeho odpověď na otázku, co je svatost. Odpověděl: „Když přijde během noci bohatý déšť a celá země, stromy i dobytek jsou čistě umyty, když vzejde slunce a kapky rosy zazáří na každé travičce a když dýcháme čerstvý vzduch — to je svatost!“ — Napsal také gramatiku bečuánského jazyka. Škoda, že ji vydal jen ve třiceti výtiscích pro zambezskou výpravu. Škoda, že již v oné době nebyla doceněna!

V červnu roku 1849 se vydal David se svými přáteli Murrayem a Oswellem na novou cestu. Paní Livingstonová zůstala se svými třemi malými dětmi doma. Pro ni platilo, že co činí David, to je dobré. — Skupina byla na cestu dobře vybavena. Jelo se na koních. Bylo po době deštů a počasí bylo jedinečné. Brzy však dorazili k suché poušti Kalahari, kde bylo mnoho jedovatých hadů, štírů a jiných nepříjemných živočichů. Podmínky byly stále horší. Dobytek už čtyři dny nedostal vodu; trocha byla jen pro koně. Pak našli něco vody, ale postup byl pomalý a slunce pražilo. Vzpomínali nyní na proroctví náčelníka Šekomi, které

pronesl před lety, že neprojdou pouští, ale že je poušť na cestě zabije. Tu se však setkali se starou ženou, která je vedla osm mil odtud, kde bylo dostatek vody. V odměnu dostala korále a kus masa. Překvapena darem začala se hlasitě smát. Po šesti týdnech nesnesitelných těžkostí přišli do překrásného údolí řeky Zouga, která vytéká z jezera. Zbytek cesty — dvě stě mil proti proudu — byl namáhavý, ale už ne nebezpečný. Konečně dospěli k jezeru Ngami, které vidělo po prvé Evropany. Jezero bylo tak rozsáhlé, že nebylo vidět druhý břeh. David pracoval po celé hodiny v řece Zouga a neuvědomoval si, že jsou tu aligátoři, jejichž chřtánům šťastně unikl. Blízko jezera Ngami Livingstone přišel po prvé na myšlenku o velké splavné vodní cestě, tekoucí přes celou Afriku, která měla mít později v jeho životě tak velký význam.

Roční doba pokročila a návrat se stal nutný. Oswell slíbil, že se sem příštího roku vrátí s člunem. Když přišli do Kolobengu, sepsal David zprávu o cestě a poslal ji do vlasti. O těchto dokumentech informovala Královská zeměpisná společnost a Londýnská misijní společnost. Zde se datuje začátek vlastní Livingstonovy popularity, jehož skromnost zjišťujeme na obrazech jezera Ngami v jeho knize, kde napsal: „Objeveno Oswellem, Murrayem a Livingstonem.“

V dubnu příštího roku se vydal David znovu na cestu za pouští Kalahari. Není nám známo, proč nepočkal na svého přítele a mecenáše Oswella. Tentokrát vzal s sebou i manželku a děti. Pro paní bylo méně bolestné cestovat s ním než zůstat sama s dětmi a vědět, že se manžel nachází v nebezpečí. Kromě toho Livingstone vysvětloval, že přítomnost ženy a dětí má nesmírně velkou cenu, má-li získat důvěru u cizích kmenů. V Africe se dívají na bezženství jako na něco nepřírozeného. Proto je vliv ženatého muže daleko větší než svobodného.

Tato cesta pouští Kalahari nebyla tentokrát tak nesnadná, jak obvykle bývala. Jen vítr byl silný. Bylo po době deštů a na vodu přicházeli poměrně snadno. Museli dělat okliky kvůli mouše tsetse, která hubila dobytek. Dostali se dobře až k jezeru. Prožili však hořké zklamání. Dva nosiči byli postiženi epidemií horečky a s nimi i dvě děti Livingstonovy. Zjistilo se, že okolí jezera Ngami je jako stvořené pro malárii. Nemohli se tu proto usadit. Návrat byl nutný. Dobytek hynul od mouchy tsetse. V čistém vzduchu pouště se děti trochu zotavily. Všem se ulevilo, když se setkali s Oswellem, který se vydal za nimi s dobře vybavenou karavanou. Šel s nimi zpět do Kolobengu, kam dorazili v červenci roku 1850. Paní Livingstonová však velmi trpěla v důsledku namáhavé cesty. Krátce po návratu domů se jí narodilo čtvrté dítě. Zdolala je však horečka a za čtrnáct dní zemřelo. Matka také vážně onemocněla. Naštěstí byl tu ještě Kuruman, kde bydleli její rodiče — Moffatovi, u nichž zase načerpala nových sil. Těhně paní Moffatová obdivovala přesto svého zetě a nazývala jej „divem světa“.

Na začátku příštího roku 1851 se David znovu vypravil na cestu, z níž byl loni nucen předčasně se vrátit. Oswell přijel opět. Jako David i on toužil setkat se s velkým Sebituanem, v jehož oblasti chtěl usadit svou rodinu a toto místo učinit výchozím bodem pro otevření cest k pobřeží. Oswell

(Dokončení na str. 11)

JIRÍ DREJNAR

POSELSTVÍ MASÁDY

JAK JSME JIŽ V PŘEDEŠLÉ STATI uvedli, zmocnila se Masády v roce 70 po Kr. skupina židovských zélótů. Tam se spojili později s dalšími a pod vedením již zmíněného Eleazara se opevnili.

Když potom Jeruzalém padl, jmenovali Římané generála Silvu židovským místodržitelem. Ten se rozhodl, že zlikviduje všechny zbytky židovského odporu. Silva poznal, že celá země je již římské nadvládě podrobena a jedině Masáda ještě vzdoruje. Proto převzal osobní velení nad vojskem a rozhodl se dobýt ji. Brzy se však přesvědčil, že s pouhým vojskem nic nezmůže, a tak požádal, aby mu byli dáni k dispozici otroci a váleční zajatci. V krátké době se okolí Masády proměnilo v lidské mraveniště.

Silva obehnal Masádu kolem dokola zdí, aby nikdo z obklíčených nemohl utéci a dal se do obléhání. Je pochopitelné, že zde nemohl uplatnit žádný z běžných vojenských útoků, protože pevnost byla prostě nedostupná. Musel proto vymyslet způsob zcela neobvyklý.

Za západní zdí byl jakýsi skalní výběžek, který byl značně široký a jen asi o 130 metrů nižší než Masáda. Této skály se Silva zmocnil a nechal zde z kamenů a hlíny vybudovat násep asi 80 metrů vysoký. Protože tato výška ještě nestačila k dosažení vrcholu pevnosti a ani zde nebylo možné umístit válečné zbraně, postavili na náspu z velkých kamenů široký stupeň necelých 25 metrů vysoký a na něm pak ještě vybudovali věž, která byla asi 30 metrů vysoká, takže dosahovala téměř k výši náhorní planiny. Z této věže zaútočili na Masádu. Protože střelba šípů a vrhání kamenů nepřinesly žádný úspěch, nařídil Silva, aby vrhali na hradby hořící pochodně. Tento útok způsobil, že se opevnění velmi rychle vznášelo, protože bylo většinou ze dřeva.

Jak líčí Josephus Flavius, při počátečním útoku vál severní vítr, takže se plameny obracely proti Římanům. Zdálo se dokonce, že oheň zničí i římské válečné zbraně. Pojednou se vítr obrátil a plameny vrhl na pevnost, která se jako velká pochodně rozhořela. Vojáci se tedy mohli vrátit do svého ležení, protože oheň již vykonal své.

Pak dal Silva příkaz, aby bedlivě hlídali obklíčenou Masádu, protože se domníval, že někteří se budou pokoušet o tajný útek. Toto opatření však bylo zbytečné. Eleazar — vůdce vzbouřenců na Masádě — nejenže na útek sám nepomýšlel, ale ani nikomu utéci nedovolil. Když poznal, že hradba je ohněm zničena a když viděl, že pro ně již není záchrany, rozhodl se pro smrt všech, protože si nepřál, aby se někdo z nich dostal do rukou Římanů.

Zalistujeme nyní v záznamech Josepha Flavia, který přímo vzrušujícím způsobem podává zprávu o velkém dramatu, jež se onoho dne na Masádě odehrálo. Čtème slova pronesená Eleazarem k mužům, které si k sobě svolal.

„Je tomu již dávno, moji udatní přátelé, co jsme se rozhodli, že nikdy nebudeme sloužit ani Římanům, ani komukoli jinému než Bohu, protože jen On sám je pravým a spravedlivým pánem lidstva. Nyní přichází chvíle, která nám velí, abychom činem potvrdili opravdovost svého rozhodnutí. Nedejme se nyní zahánět a nedopusťme, abychom jednali jinak, když jsme dříve ani otroctví bez nebezpečí nesnesli a když bychom nyní spolu s porobením zvolili nesnesitelné tresty, jestliže se zaživa dostaneme do moci Římanů.

Byli jsme první, kteří povstali a jako poslední proti nim bojujeme. Jsem přesvědčen, že je to Boží milost, když nám dává možnost tak nádherně a svobodně zemřít, čehož se jiným nedostalo, protože byli neočekávaně přemoženi. Je již zřejmé, že zítra nás čeká dobytí; máme však volnost k tomu, abychom zemřeli vznešeným způsobem spolu s našimi nejdražšími přáteli. V tom nám nepřátelé nemohou zabránit, i když mají touhu, aby nás zajali živé. Ani my s nimi již nemůžeme bojovat a natož zvítězit.

Již na počátku bylo třeba vytušit Boží úmysl, když jsme tak horlivě chtěli hájit svobodu a když se nám od sebe samých navzájem a ještě více od nepřátel dala všeliká příkoří. Bylo třeba pochopit, že ten Bůh, který si za starodávna vyvolil a oblíbil židovský národ, odsoudil ho nyní k zániku. Vždyť kdyby k nám i nadále choval svoji přízeň nebo méně na nás zanevřel, nebyl by dopustil tak hrozné zničení tolika lidí a nebyl by dovolil, aby jeho nejsvětější město bylo spáleno a zničeno nepřáteli.

Budiž jisté, že my snad jediní jsme z celého židovského národa slabě doufali, že uhájíme svobodu, jako kdybychom byli vůči Bohu bez hříchů a jako bychom se byli žádného zločinu neúčastnili, třebaže jsme i jiné naučili je páchat. Proto nás Bůh usvědčuje z našeho pošetilého jednání, když na nás v tomto hrozném postavení přivedl takovou tíseň, jež je sil-

nější než všechny naše naděje. Ani tato pevnost, která je nedobytná, nám nemůže pomoci k záchraně. Máme dokonce i nadbytek potravy a velké množství zbraní i ostatních potřeb, a přece jsme Bohem zbaveni vši naděje na záchranu. Vždyť oheň, který se nejprve nesl na nepřátele, neobrátil se proti naší hradbě sám od sebe, ale je to výsledek Božího hněvu proti nám, protože jsme se vůči svým krajanům ve svém šilenství a nestydatosti dopustili mnohých bezpráví. Za tyto skutky podstupme nyní trest. Nepřijímejme ho však od největších nepřátel, Římanů, ale od Boha, a vykonáme ho svými vlastními rukama. Boží trest bude mírnější než od nich.

Naše ženy ať zemřou bez zneuctění a naše děti ať nepoznají otroctví. Po nich pak my si navzájem prokážeme vznešenou službu, neboť jsme svobodu zachovali jako svůj krásný pohřební rubáš. Nejprve však ohněm zničme jak poklady a peníze, tak hrad. Jsem si jist, že Římané budou velmi zarmoucení, když se nezmocní ani našich těl a když se minou i se ziskem. Pouze potraviny nechme. Ty totiž po naší smrti dosvědčí, že jsme nebyli přemoženi nedostatkem, nýbrž že jsme dali přednost smrti před otroctvím, jak jsme byli od počátku rozhodnutí.“ Potud tedy ze zprávy židovského histo-

Herodesova pevnost stála uprostřed židovské pevnosti. Římané dobyli pevnost tak, že nejprve...

rika o Eleazarově řeči, kterou v obklícené a dobývané Masádě pronesl k mužům, kteří s ním setrvali ve vzpouře proti Římanům. A jak Josephus Flavius dále líčí, ne všichni s ním souhlasili. Někteří ho sice horlivě podporovali a nedočkavě dychtili po smrti, protože ji považovali za krásnou. Jiní však byli měkčí povahy, a tak projevovali lítost nad ženami a rodinami, i když bylo zřejmé, že se smrti nevyhnou. Když Eleazar viděl, že jejich malomyslnost ovlivňuje i jiné, znovu se vzrušil a dlouhou řečí je přesvědčoval o nutnosti a přednosti dobrovolně zemřít. Ke konci pak vzpomněl zničený Jeruzalém i osud těch, kteří z něj byli jako zajatci odvezeni a řeč uzavřel výzvou:

„Když nás zklamala vznešená naděje, že snad se brzy budeme moci nepřítelům za Jeruzalém pomstít, a stala se nyní marnou a zanechala nás samotné v tísní, pospěšme čestně zemřít, smilujme se nad sebou samými, nad dětmi a nad ženami, dokud máme možnost dojít slitování svým vlastními rukama. Pro smrt jsme byli zplozeni, pro smrt jsme i své potomky zplodili a nemohou jí uniknout ani ti, kdo žijí v blaženosti. Potupa a otroctví a pohled na ženy odváděné s dětmi do hanby není zlem pro lidi od přírody nezbytným, nýbrž podstupují je pro svou vlastní zbabělost ti, kdo zemřít nechťeli,

ač mohli zemřít dříve, než k tomu došlo. My jsme proti Římanům povstali, jsouce hrdí na svou statečnost, a když nás nyní nakonec vybízeli k zachráně, neuposlechli jsme. Komu přece není předem jasný jejich úmysl, jestliže se nás zmocní živá?

Ubozí mládenci, jejichž tělesná síla vydrží mnohá muka, ubozí mužové pokročilého stáří, kteří pro svůj věk nemohou snášet útrapy. Leckdo uvidí, jak jeho ženu vedou ke znásilnění; jsa na rukou spoután, uslyší hlas děcka, jak volá svého otce. Dokud však jsou ruce volné a třímají meč, nechť nám poslouží službu vznešenou. Zemřemež od nepřátel nezotročení, odejdeme ze života svobodni spolu s dětmi a manželkami. Tak nám přikazují zákony, o to nás prosí naše ženy a děti. Tuto nezbytnost na nás seslal Bůh a opak toho chtějí Římané a obávají se, aby někdo z nás nezemřel dříve, než bude zajat. Pospěšme tedy, abychom jim místo očekávaného požitku nad námi zůstali úžas nad svou smrtí a podiv nad svou odvahou.“

A dále Josephus Flavius pokračuje: „Ještě chtěl je povzbuzovat, ale všichni jej přerušili a spěchali k činu, plni nezadržitelné horlivosti. Odcházeli jako posedlí, druh druhu se snažil předstihnout. Domnívali se, že je důkazem jejich zmužilosti a rozvahy, nebude-li někdo z nich spatřen mezi posledními. Tak velká je přepadla touha zabít manželky, děti i sebe. Ale ani tehdy, když přistupovali k činu, neztratili odvahy, jak by se snad někdo domníval. Své rozhodnutí zachovali pevné, jak je pojali, když naslouchali slovům Eleazarovým. Láskyplnou náklonnost ke svým blízkým si sice všichni zachovali, rozum však nabyt vrchu, jako by byl pro jejich nejmilejší učinil rozhodnutí co nejlepší. Zároveň se loučili s manželkami a objímali je a děti brali do náručí, posledními polibky je líbali a plakali. Zároveň pak vykonávali usnesení, jako by cizíma rukama dávali si posloužit. Pomyslení na to, kolik zlého by vytrpěli, kdyby se dostali do rukou nepřátel, jim bylo útechou v nezbytné nutnosti zabíjení. Nakonec se nenašel nikdo, kdo by se byl tak hrozného činu neodvážil. Všichni usmrtili po řadě své nejbližší. Ubohé děti osudu, jímž se zdálo nejlehčím zlem zabít vlastní rukou své ženy a děti!

Po činu již nemohli snést svůj žal a měli zato, že křivdí zabítým, jestliže je přežijí i jen krátký čas. Rychle nahromadili veškerý majetek na jedno místo a zapálili jej. Losem ze sebe vyvolili deset mužů, aby je všechny pobili, každý se položil vedle své manželky a dětí,

rukama je objal a ochotně nastavoval hrdlo těm, kdo tu hroznou službu vykonávali. Ti pak bez zachvění všechny povraždili a stejný zákon losu ustanovili sobě navzájem: aby vylosovaný po zabiti ostatních devíti zabil sama sebe nad nimi nade všemi. Všichni si takto důvěřovali, že se druh od druhu neliší, ať již je vykonavatelem toho činu nebo jeho obětí. A tak nakonec oni hrdla nastavili a on jediný a poslední se rozhlédl po množství ležících, zda ještě někde nezbyvá v tom velkém krveprolití někdo, kdo potřebuje jeho ruky, a když poznal, že jsou všichni mrtví, vhodil mnoho ohně do královského paláce, pevnou rukou se proklál mečem skrz naskrz a padl blízko členů své rodiny. Zemřeli v domnění, že ze sebe Římanům do područí nepozůstali nic, co duši má.“

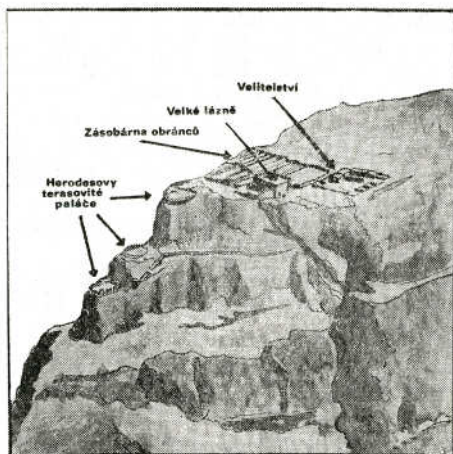
Snad si mnohý z čtenářů klade nyní otázku, jak mohl Josephus Flavius vše tak podrobně vylíčit? Nejsou některé detaily jeho výmyslem?

Nejsou, protože jedna stařena a jedna Eleazarova příbuzná, která moudrostí, opatrností a vzděláním nad všechny ostatní vynikala a spolu s nimi pět dětí se tajně ukrylo v podzemních chodbách. Tyto ženy spolu s dětmi byly tedy tajnými svědky celého dramatu Masády, při němž zemřelo 960 duší.

A jak ještě zmíněný historik dodává, čekali Římané, že dojde k boji. Ráno se plně vyzbrojili a přes padací mosty vtrhli z věže do pevnosti. Je pochopitelné, že očekávali odpor vzbouřenců. Proto byli překvapeni, když viděli palác v plamelech a jinak je vítalo neočekávané ticho. Nedovedli si vysvětlit, co se stalo. Domnívali se, že vzbouřenci jsou někde ukryti a chtějí je přivolat. Spustili tedy bitevní pokřik, jímž chtěli naznačit, že budou útočit. Křik zaslechly ženy, které vystoupily z úkrytu a Římanům oznámily, co se stalo.

Josephus Flavius uvádí, že zvláště „druhá z nich spolehlivě líčila všechno, jak co bylo řečeno a jakým způsobem to bylo provedeno. Nesnadno jí ovšem Římané věnovali pozornost, protože nevěřili, že tak veliký a smělý čin je možný. Usilovali hasit požár, a prorazivše si

Náhorní plošinu obepínala 1300 metrů dlouhá le postavili rampu, ze které na ni zaútočili.

jim rychle cestu, dostali se dovnitř královského paláce. Když narazili na množství povražděných, nezaradovali se nad tím jako nad nepřáteli, nýbrž podivovali se statečnosti toho rozhodnutí a neotřesitelnému pohrdání smrtí při činech vykonaných za tak hrozných okolností.“

Tak byla na Masádě dopsána jedna z kapitol v dějinách národa izraelského. Je to kapitola, ve které doznívají poslední hlasy slavného Izraele. Toho Izraele, jenž byl za starodávna Bohem vyvolen, aby se stal světlem národům, který však pod Ježíšovým křížem toto světlo jednou provždy zavrhl.

Připomeňme si jak nad tvrdošíjností a nevěrou Jeruzaléma Pán Ježíš zaplakal: „Kéž bys poznalo aspoň v tento den i ty, co ti ku pokoji! Ale i nyní je to skryto před tvými očima. Přijdou na tebe dni, kdy tě nepřátelé obklopí náspem, obklíčí tě a sevrou odevšad, srovnají se zemí tebe i tvé děti v tobě, senechají v tobě kámen na kameni za to, že jsi nepoznalo dobu, kdy tě Bůh přišel shlédnouti.“

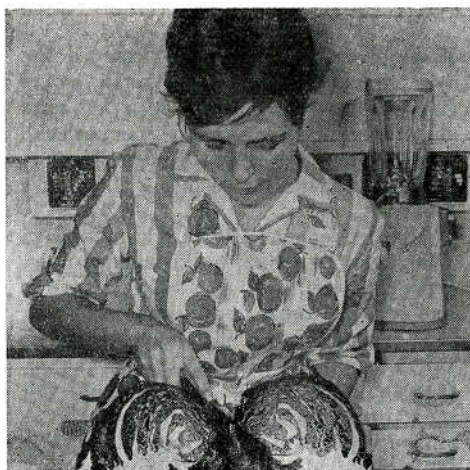
Netrvalo dlouho, kdy se tato smutná předpověď naplnila. V ní však nešlo jen o město, ale i o lidi. O ty, které Bůh tak miloval, že jim v dějinné minulosti i skrze Ježíšovu přítomnost dal spatřit moc a velikost svých skutků. Volal je, vybízel, varoval, něžně je zval - ano i plakal, ale marně, protože oni nechtěli. A když potom z Božího dopuštění přišel trest, domnívali se někteří, že se ve své síle zachrání. Jeruzalém padl, ale oni měli nedobytnou Masádu! To byla jejich poslední naděje.

Jak hrozné však bylo jejich zklamání, když jediná naděje se jim stala hrobem. Zapomněli na slova prorokova, který několik staletí předem varoval, že před Božím soudem nikdo se svými nepravostmi neunikne: „Neuteče žádný z nich, aniž kdo z nich bude, ježto by toho znikl. Byť se pak do země zakopali, i odtud by je ruka má vzala; pakli by vstoupili do nebe, i odtud bych je strhl, a jestliže by se schovali na vrchu Karmele, vyhledám a vezmu je odtud...“ (Amos 9, 2. 3) Pustá pevnost nad Mrtvým mořem dnes svědčí o pravdivosti těchto slov. Poznali Boha a zřekli se ho. Toužili po pokoji a svobodě, ale nenašli je ani v Jeruzalémě, ani na Karmeli ani na Masádě.

Milý čtenáři, nepočítáš i ty ve svém životě s nějakou „Masádou“, kde by ses chtěl ve vlastní síle ukrýt a zachránit? Pán tě ještě dnes volá, něžně zve, vybízí a varuje. Poznej proto dobu, kdy tě Bůh „přišel shlédnout“. Nedovol, aby nepřítel spasení obklíčil a dobyl tvé „město pokoje“. Padne-li „tvůj Jeruzalém“, nenajdeš pevnost, kde by ses zachránil před smrtí.

To ti dnes znovu připomíná Masáda.

(dokončení)

ZMĚNY VE VÝŽIVĚ a jejich vliv na zdraví

ZNAČNÝ VLIV NA ZDRAVÍ LIDSTVA mají změny ve výživě, které v průběhu staletí vyvolala civilizace a technika.

V minulosti se lidé živili různě. Základem stravy byly obiloviny, rýže, kukuřice a jáhly, potřeba masa byla kryta lovem nebo chovem domácích zvířat. Spotřeba ovoce a zeleniny byla závislá na území a roční době. I když formy stravování byly u různých národů odlišné, přece se většinou osvědčily, protože strava byla ve značné míře podávána v přirozeném stavu a podíl živočišných potravin byl malý.

Pro naši evropskou oblast došlo k první změně ve výživě po objevení Ameriky. Byly k nám totiž převezeny nové druhy plodin, z nichž se některé velmi rychle rozšířily. Tak např. brambory vytlačily z jídelníčku řady evropských národů kaše z obilovin a chléb. Profesor Kollath dokazuje, že tato změna měla dalekosáhlé následky na zdraví a ovlivnila vzrůst zubního kazu. Netrvalo dlouho a nastal technický rozvoj provázený bouřlivým růstem průmyslu a velkých měst. Je samozřejmé, že tato změna znamenala pokrok a ulehčení způsobu života, kterého bychom se již nechtěli vzdát. Přinesla však i nemalé změny ve výživě. Byl přeceněn význam přečištěných zušlechťených potravin, bílkovin a tuků živočišného původu. A tak v období kolem první světové války, a hlavně po ní, převládal ve výživě světlý nebo bílý chléb, maslo, zvířecí tuky, loupané a vařené brambory, málo syrové zeleniny a v nedostatečném množství čerstvé ovoce. Zvýšila se spotřeba soli, cukru a dráždivých koření. Kdo si to mohl dovolit, jedl navíc koláče, sladké zákusky a jiné potraviny, v nichž byl koncentrován cukr, a protože si jeho organismus odvykal na prostou stravu, musel používat různé pochutiny a opojné jedy. Je pochopitelné, že tento způsob stravování se stal hlavní příčinou mnoha nemocí s těžkými následky. Abychom získali přehled o širokém vlivu výživy na naše zdraví, uvedme si v přehledu, jaké jsou

*tvrdá strava nahrazena stravou měkkou;
přírodní potraviny nahrazeny umělými;
mnoho živočišných bílkovin;
mnoho živočišných tuků;
mnoho soli;
dráždivá koření a chemikálie pro konzervaci
nebo kráslení potravin;
strava chudá na vitamíny a rostlinné hormony;
strava chudá na minerální soli a stopové prvky;
strava chudá na látky dráždivé střevní stěny;
strava chudá na listovou zeleň (chlorofyl).*

Jak je výše uvedeno, došlo k první nesprávné odchylce od zásad správné výživy v potlačení původní vysoce hodnotné kašové stravy z obilovin a její náhrada bramborami a chlebem. Někteří odborníci považují tuto skutečnost za jednu z hlavních příčin zvýšené kazivosti zubů. (Euler, Kollath)

Na druhém místě jsme uvedli sníženou spotřebu syrové stravy (ovoce, zeleniny), která byla nahrazena stravou vařenou. Tato otázka byla dlouho předmětem vědeckých diskusí a polemik, až pokusy na zvířatech přinesly konečné slovo.

McCarrison živil opice jejich běžnou stravou, kterou však výhradně převaril. A jaký byl následek? Úbytek, znetvoření různých orgánů a žláz, výskyt žaludečních a střevních vředů, záněty tlustého střeva a smrt. O. Stirner, ze Švýcarského zdravotnického úřadu, živil morčata běžnou stravou, kterou však nejprve dusil pod parou. Zvířata onemocněla na kazivost zubů, znetvoření slinivky břišní, štítné žlázy, trpěla chudokrevností, skorbutem a některá i plicní rakovinou. A kterým denně přidával po 10 cm pastevaného mléka, onemocněla navíc na deformující zánět kloubů.

JAKÉ STANOVISKO ZAUJÍMÁME DNES?

Je pravda, že vařením se některé přírodní produkty staly pro člověka přijatelnými, takže se rozšířila výživová základna. Na druhé straně však vaření do určité míry vytlačilo syrovou stravu a přineslo celou řadu škod. Vysokou teplotou ničíme nejen vitamíny, ale podle prof. Kollatha i fermenty a aromatické látky. To jsou ovšem látky pro naše zdraví nepostradatelné.

Fermenty, které tělo v živé stravě přijalo, zůstávají v zažívacím traktu zachovány a při zažívání plní zvláštní úkoly. Tyto výsledky potvrzují novější bádání.

V jedné práci dr. Seitze nalézáme sdělení, že vitamín B₁₂ je produktem látkové výměny střevních bakterií. Po nasání střevní stěnou je ukládán v játrech a plní úkol při vyzrávání červených krvinek. Tak např. je zjištěno, že jen v přítomnosti tohoto činitele mohou probíhat nejdůležitější změny výstavby bílkovin, zvláště přeměny méně hodnotných bílkovin ve vysoce hodnotné, jež jsou potřebné k výstavbě jádra nových buněk. K tomu také patří již sto let známé lecitiny, velmi složité vazby glycerinu a kyseliny fosforečné. Tyto látky jsou obsaženy v normální syrové stravě, zatímco vařením jsou ve své biologické účinnosti velmi poškozeny. Vedle důležité funkce při tvorbě bílkovinného jádra vitamín B₁₂ působí též proti nadměrné tvorbě histaminu. Histamin je látka, vznikající při zvýšené látkové výměně, která zapříčiňuje precitlivělost jako např. sennou rýmu, astma, ekzémy apod. Dále je nám dnes známo, že ve vitamínu

HLAVNÍ UKAZATELE NESPRÁVNÝCH ZMĚN VE VÝŽIVĚ

*Kaše z obilí nahrazeny chlebem a bramborami;
syrová strava nahrazena stravou vařenou;*

B₁₂ jsou asi 4 procenta kobaltu, který má protituberkulózní účinky. Některá tato zjištění nedovedeme ještě dost dobře ocenit. Zamysleme se však, jaké souvislosti se nám zde představují.

Životaschopnost střevních bakterií je závislá na zdravé stravě. Tyto bakterie slouží jako malé zásobárničky, jež vlastní produkci nejdůležitějších složek látkové výměny vyrovnají případný přechodný nedostatek. Dokonce dovedou po určitou dobu překlenuvat různé nedostatky. Nakonec však samy onemocní, znetvoří se a vylučují jen jedovaté a škodlivé látky, které jsou stěnami střeva vstřebávány, dostávají se do krevního oběhu a játer, čímž se dostane do pohybu obranný mechanismus celého těla. Tento mechanismus má přemoci působení jedů. Pracuje tak dlouho, až se sám stane přecitlivělým a při déle trvajícím dráždění zemřelí a onemocní. Kdo toto „drama“ nepochopí nebo nevidí, do jakého nebezpečí se přivádí, jestliže po celé roky nebo desetiletí pěstuje v životosprávě nesprávné zvyky, ten spěje nezadržitelně tam, kde není pomoci ani léků. Při používání výhradně vařené stravy je tělo ochromováno o tyto důležité fermenty, jež jsou citlivé na teplo, dále o vitamín C, B₁ a vitamín K, ovlivňující srážlivost krve. Rovněž vzniká i nedostatek vitamínu B₁₂, který působí při vyzrávání červených krvinek, jejichž nedostatek vede ke zhoubné chudokrevnosti nebo jiným formám anemie. I když z onoho obdivuhodného, ale velmi složitého procesu látkové výměny známe jenom zlomek, přece se nám stále důrazně ukazuje, že nemůžeme beztržně zasahovat do přirozené skladby potravin a že vedle vařené stravy stále potřebujeme i stravu syrovou.

Budiž však ještě zdůrazněno, že je nejenom podstatně důležité, zda používáme syrovou stravu, ale také v jakém časovém sledu ji přijímáme vedle vařené. To vyplývá z četných pokusů, při kterých profesor Kollath zkoumal účinky a úlohu vonných a aromatických látek.

Jestliže sníme náš běžný oběd, skládající se z talíře polévky nebo masového vývaru, masa, vařených brambor a zeleniny, nebo máme ke snídani šálek kávy nebo kaka, chléb s máslem a marmeládou, pak se během deseti minut po jídle zvýší počet bílých krvinek v krevním oběhu z normálních šesti až osmi tisíc v jednom krychlovém milimetru na deset tisíc, ve třiceti minutách stoupne na 30 000 a po devadesáti minutách klesne opět na normální počet. Tento zjev je znám již sto let (Virchow) a označuje se jako trávicí leukocytóza. Leukocytóza znamená rozmnožení bílých krvinek. K takovému rozmnožení bílých krvinek dochází při zánětlivých drážděních, zvláště při téměř všech infekčních chorobách. V podstatě je to obranná reakce těla. Výše uvedené zjištění nás logicky vede k tomu, aby-
chom tuto „trávicí leukocytózu“ pokládali rovněž za obrannou akci organismu. Naše tělo se touto přechodnou zánětlivou reakcí brání proti cizímu prvku, který vniknul do ústrojí.

Že nejde o domněnku, ale spolehlivé poznání skutečnosti, dokazuje zjištění Kušakovy. Při pokusech poznal, že po požití syrových (nevařených) rostlinných potravin nedošlo k obvyklému rozmnožení bílých krvinek. Tato reakce nenastala ani tehdy, když se po syrové rostlinné stravě podávala strava vařená. Kušakov ovšem také zjistil,

že je nutno před vařeným jídlem požit nejméně 10 procent této syrové rostlinné stravy, aby zánětlivá reakce bílých krvinek nenastala.

Pro tato pozorování mají dnes odborníci zcela logická vysvětlení: přírodní, živé buňky v potravě naše tělo nevnímá jako cizí, a proto se jim nebrání. Naproti tomu i rostlinná strava „umrtvená“ vařením je strava nedostatečná, která působí známou reakci. Tuto obrannou reakci zdůvodňuje prof.

Kollath tím, že vařené stravě scházejí fermenty a aromatické látky, jež každá potravina má. Tímto vysvětlením se vlastně ukazuje na význam přírodních aromatických látek, které jsou velmi citlivé na teplo.

LIVINGSTONE — dokončení se str. 7

i tentokrát opatřil finanční prostředky. Po slal napřed muže, kteří prohlubovali vodní jamky na poušti Kalahari. Tak se poměrně snadno dostali k řece Zouga. Výskyt mouchy tsetse si však vynutil změnu a prodloužení cesty. Procházeli nyní nejhorší krajinou, jakou kdy viděli. Ticho nepřerušil hmyz ani ptáček. Nedostatek vody se stal vážným problémem. Lehkovážný průvodce Šobo ztratil směr a nyní bloudili. Uplynuly dva, tři, čtyři dny a stále nebylo vody. Ubohé děti měly vyschlé rty a téměř hynuly žízní. David pravil, že by bývalo ulehčením pro něj, kdyby mu byli vytýkali, že je příčinou katastrofy. Se rtů jeho ženy však nesplynula jediná výtka, i když její slzíci oko svědčilo o smrtelném zápase. Odpoledne pátého dne k nevýslovné úlevě všech našlo se trošinku vody, která jim zachránila život. Moskyti strašně kousali. Děti byly tak zbodány, že na jejich tělích nezůstal téměř centimetr nepostížené kůže. Nakonec ztratili veškerý dobytek.

Po těchto strašných utrpeních dostali se k řece Chobe a byli srdečně přijati náčelníkem Sebituanem, jehož dávným snem bylo navázat přátelství s bílým mužem. Obdrželi tu všechno, co potřebovali. I dobytek dostali. Náčelník měl největší radost z toho, že ve skupině byla žena a zvláště děti. Byl šťasten, že mu všichni důvěřují. Livingstone i Oswald se radovali. K žádnému Afričanovi dosud srdcem tak nepřilnuli jako k tomuto náčelníkovi. Sebituane byl rodem Basuto. Byl věhlasným válečníkem, kterého se bál i strašný Mosilikatse. Jako všichni náčelníci i on musel bojovat za udržení místa pro svůj lid. Byl nejlepším bojovníkem a nejlepším běžcem svého kmene. Byl přísný, ale spravedlivý. Byl to šlechetný muž v myšlení i v chování. Všichni jej měli ve vážnosti.

Misionář byl šťasten při pohledu na všechno, co viděl. Jeho plány zajišťoval muž, jehož vliv byl silný po celém horním toku řeky Zambezi. Ale běda, tragedie byla na blízku! Po několika dnech dostal Sebituane zápal plic v důsledku staré rány. Doktor Livingstone viděl ihned, že případ je velmi vážný, ale bál se zasáhnout. Nepodařilo-li by se jeho zásah, dalo se očekávat, že budou všichni usmrceni. David píše o tom: „Navštívil jsem ho se svým malým Robertem v neděli odpoledne, když zemřel. „Pojd blíž,“ pravil, „a podívej se, jsem-li ještě mužem. Jsem vyřízen.“ Chvilí jsem s ním seděl a poroučel jsem jej milosrdnému Bohu. Vstal jsem k odchodu, když on se trochu nadzvedl, zavolał služebníka a pravil: „Zaveď Roberta k Maunku (jedné ze svých žen)

Vstupní branou do organismu jsou pro ně ústa. Sliznice ústní dutiny a hltanu zaznamenávají jejich příjem a nervový systém, nezávislý na našem vědomí, vyvolá reakci, která reguluje hladinu bílých krvinek. Tato zajímavá pozorování nám skýtají důležité poučení pro každodenní stravování. Vařená strava je vlastně strava nedostatečná, která musí být nutně doplněna stravou čerstvou. Tyto čerstvé syrové potraviny musíme jíst na začátku každého jídla, tedy před každým vařeným jídlem. Tím zabráníme vyvolání obranné reakce těla. Počet bílých krvinek v krevním oběhu se nezvýší, v rovnováze zůstane i náš nervový systém.

Dr. A. K.

a řekni jí, ať mu dá trochu mléka.“ To byla poslední slova Sebituanova. Kolik nadějí s ním zemřelo! Nedávno byl na pobožnosti a uctivě naslouchal slovům kazatele. Jeho smrt byla pro všechny jako zemětřesení. Vzhledem ke smýšlení Afričanů bylo zcela přirozené, že vina bude svalena na hosty. Naštěstí se jejich obavy ukázaly zbytečné. Nástupcem náčelníka se stala jeho dcera Ma Mochisane. Byla k nim velmi přátelská a dala povolení k dalšímu bádání. A tak rodina byla pod ochranou náčelnice a dva přátelé se dali na cestu k severu. Brzy učinili objev, nad kterým David jásal. Dostali se k hornímu toku řeky Zambezi. Zde byl mohutný proud, velká ústřední vodní cesta a mnohem rozsáhlejší vnitrozemí, než očekával. Byl to větší triumf než objevení jezera Ngami. Byli však zklamáni, že tento kraj nebyl vhodný pro usídlení Evropanů. Byl nízko položen a nadměrně prosycen vodou. A tak se musela karavana vrátit v době největšího horka a urazit míle cesty krajem, kde nebylo vody. Za měsíc nato paní Livingstonová porodila páté dítě — hochu. Dali mu jméno „Oswell“ po svém rodinném příteli, ale otec ho vždy jmenoval „Zouga“ podle řeky, u níž hoch spatřil světlo světa.

Objevení horního Zambezi otevřelo Livingstonovi nové možnosti. Zde však byl také otráven, když viděl po prvé obchod s otroky a uvědomil si jeho hrůzu. Zjistil, že lidé Sebituanovi — Makololo — začali mírnou formou praktikovat prodej otroků. Arabští a portugalské obchodníky vyměňovali pušky za otroky. Pro Livingstona tím vyvstal nový strašný problém. Viděl najednou téměř nekonečné možnosti zla. Dospěl k přesvědčení, že pouze křesťanství a čestný obchod může učinit přítrž zlu otroctví, které zžíralo Afriku jako rakovina. — Vrátil se do Kolobengu, který byl opuštěný. Sechele se odstěhoval se svým lidem do Lumavi. Strašné sucho v zemi a strach před Bury jej donutily, že si hledal bezpečnější středisko. Kde měl umístit svou rodinu, aby se mohl vydat na svou velkou cestu? Rozhodl se, že ji pošle domů do Británie. Paní Livingstonová měla plno obav. Měla málo zkušeností ve vlasti a byla cele závislá na svém energickém manželovi. Statečná Marie plakala, když pomyslela na dlouhé měsíce odloučení a na nepředstavitelná nebezpečí, která čekala jejího manžela.

I Davida bolelo srdce při pomýšlení na ženu a děti. Napsal: „Opustit své děti jako sirotky bude pro mne jako trhat vlastní srdce, protože ony na mne zapomenou.“

Smutně opouštěli Kolobeng, domov šťastných vzpomínek. David jej měl uvidět ještě jednou a pak jej nalézti ve zříceninách.

SÍLA LÁSKY

V tomto čísle chceme uvažovat o vývoji dítěte mezi čtvrtým až šestým rokem. Pro tento životní úsek byla navrhována různá označení. Vychovatelé hovoří o věku předškolním, o věku zanícené hry či o věku pohádek. Všechny tyto názvy označují určitý úsek života. Já bych chtěl navrhnout jiný název. Mluvil bych spíše o „věku proměn“.

Nejdříve však něco o názvu našeho článku, abychom předešli možným nepochopením. Pojem láska je zde míněn jen všeobecně. Přesnějším určením se budeme zabývat později. Budeme-li dnes hovořit o lásce, pak tím myslíme silný pocit příslušnosti k druhému. Matka miluje své dítě nikoli proto, že je zvlášť krásné, způsobilé a ukázněné, ale jednoduše proto, že matka a její dítě patří dohromady. To je ten celkový pocit a neděláme zde rozdíl mezi láskou sociální, erotickou nebo sexuální. Omezíme se na pojmy láska dítěte, sourozenecká láska a rodičovská láska.

Dítě už prošlo obdobím vzrostu a nyní nastává určitá celková harmonie. Zdá se nám vyrovnanější. Také v biologickém směru dosáhl určité dokonalosti. Tento proces trvá asi do poloviny šestého roku. Nemylme se jen tělesným vzrůstem. Mezi ročním a pětiletým dítětem je v tělesném smyslu rozdíl. Všechno na dítěti je větší a pohyblivější. Zásadní rozdíl je viditelný teprve od poloviny šestého roku. Pak se začínají posunovat tělesné proporce. Mezi čtvrtým až šestým rokem není v tělesně-biologickém směru žádný podstatný rozdíl. Ale jinak tomu je ve vnitřním vývoji.

Nejnápadnější rys tohoto období se projevuje v novém vztahu ke skutečnosti. Dosud byla

skutečnost spojena téměř výlučně s nějakým pocitem. Tato spojitost se zmenšuje, je stále slabší. Naproti tomu se rozvíjí rozumové chápání dítěte, jeho intelekt. Čím více se zmenšuje první, tím silněji působí druhé. Dětská představa o světě je stále reálnější. Nenechme se mýlit skutečností, že právě v tomto věku hrají velkou roli pohádky a vše, co s nimi souvisí. To je jen druhá strana téže mince.

Nové chápání skutečnosti se vyznačuje určitými souvislostmi. Doposud dítěti zcela vyhovovalo prostorové uspořádání všech věcí. To znamená, že nové věcmi zařazovalo do určitého místa, obvykle do prostoru, kde se s nimi seznámilo. Co poznalo dítě jednou ve vzájemné souvislosti, zůstalo stále v jeho vědomí. Tak si dítě udělalo určitý pořádek ve svých představách o světě, ale často to neodpovídalo skutečnosti. Například v létě o dovolené rodičů uvidělo dítě poprvé v životě v horské výšce kominíka. Od této chvíle bude dítě určitou dobu spojovat kominíka s horami. Tento způsob prostorového zařazování způsobuje u dítěte zkreslení skutečnosti. Uvidí-li dítě někde kominíka, hned si vzpomene na výšku v horách. Podobné příklady nalezneme v různých obměnách. Z toho je jisté jen jedno: princip prostorového uspořádání nestačí pro skutečnou představu o světě.

Kolem čtvrtého roku se přidružují další možnosti rozumového chápání. K orientaci v prostoru přistupuje i orientace v čase. Tak jako se dítěti rozvíjí rozum, učí se i správně hodnotit zkušenosti a zařadit je do správného času. Ve třech letech nerozlišuje dítě pojmy jako včera, dnes či zítra. Od čtvrtého roku je jeho rozum již tak vy-

vinut, že dokáže správně zařadit časový úsek. Když dítě rodí čum něco vypráví, pak to souhlasí s časovým postupem. Dítě získává správný vztah k minulosti i budoucnosti. Nepodceňujme toto rozšíření skutečných představ o světě. Další a podstatnou pomocí pro orientaci dítěte v prostoru a čase je stupňující se kladení otázky „proč“. Tím jsme se dostali k dalšímu období.

OBDOBÍ STÁLÉHO „PROČ“

Vývoj člověka má určité intervaly. Některé jevy jeho vývoje se mohou opakovat třeba na značně odlišné úrovni. Není tudíž jen jedno období vzrostu anebo období stálého „proč“. Později se podobná stadia znovu opakují. A co se týče období stálého „proč“, děti se vlastně stále ptají. Jen způsob ptaní a obsah otázek bývá rozdílný. Je tedy jisté oprávněné nazvat toto období stálého „proč“, které začíná kolem pátého roku, jako první věk otázek.

Dítě hledá vysvětlení všude. V různých případech chce poznat souvislost mezi příčinou a jejím působením. Zdá se mu, že určité jednání souvisí zas s jiným určitým jednáním. Dítě se ptá, proč tomu tak je. Samozřejmě, že nežádá vědecká vysvětlení. Spokojí se většinou jen s jednoduchými jasnými odpověďmi. Protože se v tomto věku ptá převážně proč, domníváme se, že už tuší jisté příčinné souvislosti.

Tak jsme se přiblížili k důležitým problémům. Také toto období stálého „proč“ nesmíme přehlížet. Všichni rodiče příliš dobře vědí, jak únavné bývá věčné dětské ptaní. Rodiče, kteří jsou vyčerpaní z práce, by jistě měli právo na klid, ale ani zde nesmějí zklamat. Vždyť to není jen věc trpělivosti, ale i odpovědnosti. Když jsou někdy rodiče se svou trpělivostí u konce, neměli by zapomínat na budoucnost dítěte. Nemám teď na mysli přetíženu matku, která po sté otázce nevrle odpoví: „A teď dost s tím věčným ptáním!“ Když se to přihodí tu a tam, není to tak žádná velká škoda. Myslím však ty rodiče, kteří z pohodlnosti, netrpělivosti nebo neznalosti zásadně odmítají odpovídat na jakékoli otázky svého dítěte.

Každý učitel zná ze zkušenosti, že mu ve třídě sedí dítě, které mlčky, nezúčastněně a někdy jen velmi těžce sleduje vyučování. Příčiny mohou být různé. Ale hlavní příčina je v tom, že se dítě neumí ptát. Není to jen nedostatek vhodných slov, která nezná nebo přinej-

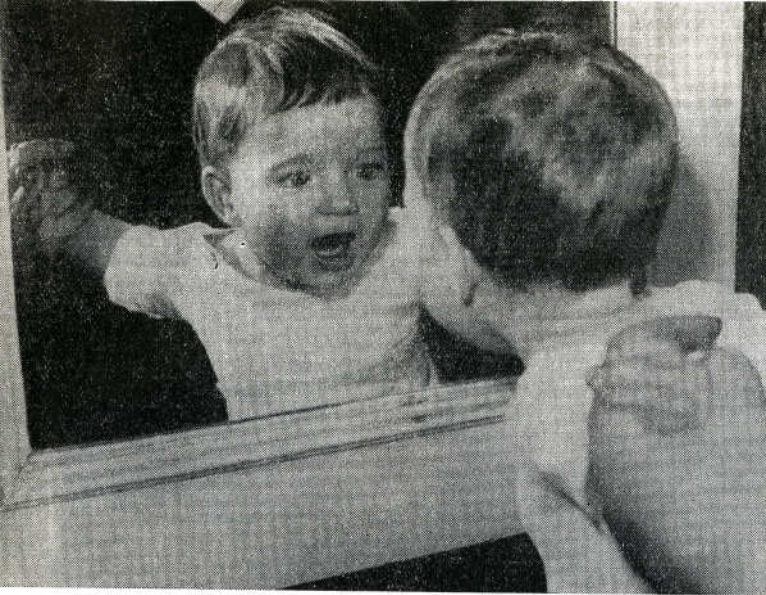
menším, která neumí používat. Za takovou mlčenlivostí se skrývá mnohem více. Rodiče odnaučili své dítě ptát se, ale zároveň také zabrzдили touhu po poznání něčeho nového. Kdo se nesmí ptát, ztrácí pomalu zájem. Proti takovému nezájmu se dá těžko v budoucno něco podnikat. Rodiče zmrzčili přirozenou zvědavost dítěte. Zvědavost nazýváme později vědeckou zvědavostí a hloubavostí.

Proto zdůrazňuji: Je nebezpečné dávat dítěti nesprávné odpovědi, ale je ještě nebezpečnější zakázat mu otázky vůbec. To platí i o jedné významné oblasti myšlenkového světa dítěte. Dítě ve věku čtyř až šesti let klade první otázky z oblasti sexuologické. A právě při této tematice bývá u rodičů pokušení zakázat jakékoli otázky. Některé rodiče se skutečně domnívají, že otázky jejich dítěte jsou předčasné. Jiní se zas obávají, zda budou umět dětsky vhodně odpovědět. Pak je ještě jedna skupina rodičů, kteří o tom vůbec odmítají mluvit, protože všechno sexuální je podle nich nečisté a hříšné.

Nechci se zde zabývat podrobným návodem moderní sexuální výchovy. V tomto směru je dost jiné vhodné literatury. Chci jen otevřít rodičům oči, aby pochopili vnitřní stav svého dítěte v tomto období také na poli sexuální. Všichni rodiče a vychovatelé by měli jasně odpovídat i na toto téma.

V odborné literatuře se stále více hovoří o tom, že děti ve věku od čtyř do šesti let se poprvé jasněji setkávají s pocitem lásky k druhému pohlaví. Děvčátko je najednou více přitahováno k otci, chlapec k matce. Tyto pocity jsou prý erotického charakteru. Tato tvrzení jsou ve světě přijímána vcelku kladně, zvláště na základě výzkumů profesora Sigmunda Freuda. Při tvrzení, že totiž děvčátko je přitahováno k otci a chlapec k matce, je v mnoha případech zaměňována příčina s účinkem. V mnoha rodinách jsem mohl pozorovat, že příčina pro vznik tohoto vztahu ležela v chování dospělých. Příliš dlouho a příliš často už slyšíme, že děvčátka jsou více přitahována k otci. Z toho vzniká určité chování otce k synovi a k dceři. Velice často se právě jako následek takového chování vyvinul zřejmý vztah dcery k otci. Ale nemusí to být vždy.

Po svém pozorování chci říci jedno: V tomto často zdůrazňovaném tvrzení nejde o nějaký přírodní zákon. Zná mnoho rodičů, kteří svým chováním zájemně přispívají, aby k takovým vztahům nedošlo. Děvčátka i ho-

ČTK

ši měli stejný vztah k matce jako i k otci. Nebylo to jen slovní vyznání, bylo to opravdové. Svědčilo o tom všechno jejich chování.

Příliš často je tento jednostranný vztah vytvářen samotnými rodiči. Něco jiného je však téměř vášnivá láska dítěte k oběma rodičům. Není pochyb o tom, že teď prožívá dítě druhé období svého vztahu k rodičům. Dobrou před porodem i porodem samým je dítě velice úzce vnitřně spjato s matkou, a to po delší dobu. Období vzduchu znamená první odklon od matky. V tomto období je dítě silněji přitahováno k stejně starým dětem. Vztah k rodičům je jasně distancován. Když období vzduchu přejde, buduje se nový, hlubší vztah k rodičům. Biologické pozadí už teď nehraje rozhodující roli. Dítě se vůbec nestydí za svůj vztah. Často pozoruje jeho téměř vášnivou něžnost. Projevy lásky a potřeby lásky pro dítě tohoto věku nelze nevidět. K běžným, přirozeným projevům lásky se připojuje stále více sexuální zvědavost. Začíná doba, kdy si děti rády hrají na pana doktora. Pozadí těchto her má skrytý úmysl uvidět pohlavní orgány jiných dětí. Chováme-li se k této probuzené sexuální touze po vědění s přirozenou otevřeností a vyhneme-li se zákazům, odebereme uvedeným hrám jakoukoli dráždivost. Je zcela správné, aby děti tohoto věku znaly rozdíl ve stavbě těla obou pohlaví. I když je mezi sourozenci věkový rozdíl, měli by se moci vidět v koupelně nází. Rozumní rodiče se vynasnaží, aby si dítě co nejdéle uchovalo samostatnost, kterou má k svému vlastnímu tělu. Malé dítě se nestydí, když běhá nahé po pláži. Přeje-li si však dítě samo od sebe plavky, měli by mu je rodiče dát. Chtít vypěstovat něco takového jako „kulturní stydlivost“ je pedagogicky zcela ne-

správné. Mají-li děti v období, kdy pobíhají nahé dost příležitostí vidět i nahé děti druhého pohlaví, pak vůbec ani nedochází k hrám na „pana doktora“ nebo „ukáž mi, jak vypadáš“.

V této souvislosti se objevuje choulostivá otázka, zda se mají rodiče ukazovat svým dětem neobléčení, třeba v bytě. Z pedagogického hlediska proti tomu nelze nic namítat, ovšem když se to děje přirozeně a nahodile. Upozorním však na dvě věci. Některé chování již čtyřletého i šestiletého dítěte je jednoznačně sexuální. Je proto naprosto nevhodné, když se otec příliš často ukazuje neobléčený před svou dcerkou anebo maminkou ještě chvíli ráno polehává se svým synkem v posteli. Pozorná maminka si brzy všimne, že typické známky pohlaví mají na děti najednou zvláštní vliv. Není to žádná zvrhlá abnormalita, ale docela normální vývojový stupeň. Od matky by bylo docela nesprávné, kdyby najednou začala jednat zcela jinak. Děti by si toho všimly a vyvodily by z toho nesprávné důsledky.

Druhý předpoklad přirozeného chování spočívá v nepřerušovaném vývoji. Vše to, co jsme dosud uvedli, je správné jen tenkrát, když tomu tak bylo zvykem od mala. Ukazovat nahotu teprve tenkrát, když je probuzena zvědavost, abychom snad předešli jakýmkoli výstřelkům, je zásadně mylné. Přirozené chování mezi sourozenci a mezi rodiči a dětmi má jen tehdy význam, bylo-li pravidlem od počátku. Tělo druhého připadá pak dítěti tak známé jako jeho vlastní. Když pak později o některé části těla vznikne větší zájem, nebude poznávání probíhat s žádným bouřlivým ohlasem.

Jak se mají rodiče zachovávat, když jim děti kladou cílevědomé sexuální otázky? I zde musí platit zásadní pravidlo: každou otázku zodpovědět uspokoji-

vě. To znamená splnit tři podmínky. Za prvé rodiče by měli odpovídat na každou otázku. Dítě nezná žádné „tabu“, totiž takové otázky, o kterých se běžně nesmí mluvit. Za druhé to znamená nepřijít vyhýbavě na jinou kolej. Bylo by nesprávné zahalovat sexuální věci tajemným závojem. Čím přirozenější a otevřenější je reakce rodičů, tím lépe dítěti pomohli. Je možné, že se rodiče někdy zděsí nad otázkami dítěte. Třeba tak přesnou otázku ještě nečekali a myslili si, že jejich dítě se o sexuální věci ještě nezajímá. Nemylme se. Velice často jsou rodiče překvapeni nad zralostí svého dítěte. Je to příznakem dětského vývoje v dnešní době, že některého stupně dosáhnou děti mnohem dříve, nežli tomu bylo kdysi. Neplatí to v každém směru, ale zdá se, že to zvláště zasáhlo vývoj pohlavní. Později se o tom ještě zmíníme. Zatím nechť nám postačí, abychom se nedali překvapit nějakou předčasnou zralostí. Odpovíme dítěti na každou otázku a nedělejme tajnosti ani necouváme k naivním podradnostem.

Každá otázka by měla být dostatečně zodpovězena. To tedy znamená ne méně, ale také ne více. Řekneme-li příliš málo, dítě neuspokojíme. Řekneme-li příliš mnoho, zatížíme zbytečně jeho myšlenkový svět. Bude-li se pětiletý tázat, odkud se berou miminka, jistě mu dnes nikdo nebude vyprávět o čápovi. Naštěstí jsou tyto doby za námi. Bylo by však rovněž nedostatečným říci, že maminky si nosí miminka z nemocnice. Jakmile by si dítě uvědoměle všimlo těchto žen, ptalo by se znovu. Když jsme dítěti předtím vše vysvětlili, lehce se zhostíme i dalších otázek. Vyhneme se také říci příliš mnoho. Jistě mají pedagogové pravdu, když tvrdí, že dítě dokáže duševně zpracovat jen to, čemu právě rozumí.

Většinou kladou děti konkrétní otázky, proto očekávají jasnou odpověď. Směřují-li otázky dítěte k narození člověka, bylo by nečestné zblavit se ho tím, že mu budeme vyprávět o snesení ptáčího vejce a konečně o vylihnutí mláděčka. Mohl by to být úvod k rozhovoru a někdy by to byl dokonce velmi dobrý úvod, ale není to odpověď na otázku. I pětileté dítě může duševně i tělesně strávit, že miminko roste v matčině těle. S touto odpovědí bývá většinou dokonale spokojeno. V tomto věku se sotva zeptá, jak se miminko dostalo do matčina břicha. Kdyby se na to však přece zeptalo, pak nepomohou žádné vytáčky. Dítě je již tak zralé, že přišlo i na tuto otázku, a tu mu musíme říci další kousek plné pravdy.

Nejasněji poznáme vnitřní vývoj dítěte podle otázek sexuálního rázu. Rodiče se mohou vlastně radovat, když za nimi přijdou děti se všemi dotazy, také s těmito. Nemělo by jim to být trapné. Právě tyto otázky jsou důkazem toho, že děti k nim mají těsný důvěrný vztah. Nepřijdou-li děti k rodičům se všemi svými otázkami, pak ať jsou rodiče na stráži. Byla by škoda, kdyby rodiče narušili vnitřní důvěrný vztah nemoudrými odpověďmi nebo snad zákazem podobných otázek. Lékaři, právníci i sociologové by mohli napsat obsáhlá díla o následcích nedostatečného nebo nesprávného poučení v oblasti sexuální. Mnozí dospělí po celý život trpí určitými nedostatky - a neomezují se to pouze na sexualitu - a nezdíka na tom mají vinu rodiče. V tomto období otázek také na poli sexuálním jsou kladeny základy pro zásadní rozhodování v pozdějších letech.

Je však důležité, upozornit ještě na jednu oblast dětských otázek. Jsou to ty, které nebývají nijak problematické, protože odpovědi na ně nejsou tradičně zatíženy, a proto si to někteří rodiče ulehčují. Mám na mysli otázky všedního běžného života. Pro dítě je např. těžké pochopit moderní techniku. A zde jsme uprostřed samotného problému. Jestliže v předcházejících dvou oblastech rodiče nechť odpovídat na dětské otázky, pak v této oblasti mnohdy nedovedou dát správnou odpověď. Když chybí znalosti, pak nepomůže ani dobrá vůle, aby dítěti odpověděli. Rodiče jednoduše vyrostli v jiné době. V době jejich školní docházky a dalšího vzdělání prostě nic neslyšeli o určitých věcech, protože ještě vůbec neexistovaly.

Uvedme si jednoduché příklady. Dnes už pětileté dítě slyší, že lidé přistávají na Měsíci. Když se ptá na jednotlivosti, rodiče mu nemohou odpovědět, protože to sami nevědí. Nebo kupř. automobily. Chlapec, který ještě ani nechodí do školy, zná většinu automobilů lépe než jeho tatínek. Když se zvědavé dítě ptá, jak vlastně motor pohání auto, mnozí otcové jsou nuceni si vymýšlet plané výmluvy. Tak bychom mohli pokračovat v různých příkladech a zjišťovali bychom stále totéž: mnozí rodiče jsou zcela bezradní před technickými otázkami svých dětí. Lehko by sklouzli do pokušení kategoricky zakázat podobné otázky. Varujeme před tím co nejdůrazněji. Máme také druhou možnost, a ta je mnohem lepší. Jakmile začne dítě s podobnými otázkami, je pro otce nejvyšší čas, aby doplnil mezery svých vědomostí. Samozřejmě, že ne-

myslím, aby se z otce stal nějaký výjimečný specialista. Zpytavé otázky jeho malého syna by ho měly povzbudit, aby se snažil získat poněkud větší přehled o technických otázkách. Jistě by to bylo k prospěchu oběma stranám.

Z pedagogického hlediska má tento problém ještě druhou stránku. Kdysi dítě vidělo, jak povoz táhli dva koně. Kdybychom to chtěli znázornit značkou KS, pak bychom řekli, že povoz má 2 KS. Dnes si naši malí hrají se závodními auty a musí znát počet KS. Ale s pojmem KS se neváže žádná jasná představa. Kdybychom dítěti chtěli vysvětlovat něco o koňských silách, tak bychom ho jen zmátli. Nebo jiný příklad. Kdy si jsme kupovali kusy ledu, když jsme si chtěli uchovat potraviny čerstvé. Potraviny jsme doma vkládali do lednice, kde byl opravdu led. Dosud lidé mluví o lednici, třebaže již nikdy do ní nemusí vkládat led. Sice si už zvykáme říkat chladnička, ale to nic nemění na skutečnosti, že celý postup mrazení je zcela odlišný od dřívějšího a je pro děti nepochopitelný. V některých bytech je ještě starý kuchyňský sporák. Většinou je pěkně přikrytý a vedle něj stojí sporák elektrický. Pokud dítě vidělo hořet oheň, dovedlo pochopit, jak se studená voda pomalu ohřívá a začíná vařit.

Stojí však úplně bezradně před chladícím mechanismem v chladničce a topným mechanismem elektrického sporáku; jeho rozum totiž se nemůže opřít o smyslové vjemy.

Na žádný pád tím nechci propagovat, abychom se vrátili ke starým kuchyňským sporákům. Jde mi o něco zcela jiného. Vychovatel musí vědět, že dítě nemůže rozumět a pochopit technický svět, kterým je obklopeno. Děti nezískávají vědění, ale pomáhají si skutečností ze zkušeností. Na hnědé dřevěné skříňce jsou různé knoflíky.

Zmáčkne-li jeden, slyšíme nebo i vidíme nějaké lidi. Když dítě zmáčkne knoflík, pak si neuvědomuje nějaké technické znalosti, ale určité zkušenosti. Mnozí dospělí jsou často ohromení, když vidí, jak samozřejmě se děti pohybují v často velice komplikovaném životě. Nemylme se však. Za stále dokonalejší technikou, která naplňuje náš všední den, číhá velké nebezpečí. Čím je technický svět pro dítě nepochopitelnější, tím povrchnější bude jeho postoj k němu. Vychovatel musí co nejdříve začít proti tomu pracovat. Pro

praxi to znamená, že se rodiče musí snažit podávat stále nová vysvětlení. A musí být podána dětsky, aby pomohla dítěti k správnému postoji. To ochrání před povrchností, protože postoj či úsudek je víc než jen schopnost umět s něčím zacházet.

Období otázek klade tudíž na vychovatele dva důležité požadavky. Za prvé nenechat bez odpovědi žádnou otázku a za druhé podnítit k dalším otázkám. To druhé pomáhá v boji proti povrchnosti, proti vnitřní chudobě našich dětí. Vyhovíme-li dostatečně prvnímu požadavku, budou naše děti uchráněny před netečností a nezájmem. To ovšem vyžaduje od vychovatele velkou dávku pochopení a trpělivosti. Obojí může vyrůst z odpovědnosti, kterou cítíme za děti. Ještě lehčí však bude naše úloha, když se vynasnažíme dělat všechno z lásky. Také proto má naše kapitola název „síla lásky“. V prvních letech života vyžadovalo dítě od rodičů spíše péči tělesného rázu. Rodiče se také snažili uspokojit potřeby malého dítěte. Teď se však přenáší práce rodičů stále víc na duševní oblast. A to rodiče unavuje. Abychom zde neklamali, musí být rozhodujícím popudem láska k našim dětem. Pak nám žádná otázka nebude příliš těžká a ve zkoušce období otázek „proč“ obstojíme jako dobří průvodci.

Dr. L. T.

UMĚNÍ MÍT ÚSPĚCH A BÝT ŠTASTEN

KAŽDÝ duševně a tělesně zdravý člověk by chtěl ve svém životě dosáhnout úspěchů. Tato přirozená a oprávněná snaha není v rozporu s biblicko-křesťanským názorem. Ježíšovo podobenství o sveržených hřívnách k tomu dokonce nabádá. A připomeňme si také Daniela a jeho druhy, kteří se tak dobře připravili na závěrečnou zkoušku na vysoké škole krále Nabuchodonozora, že docílili desetkrát lepších výsledků než všichni ostatní. — Jen chorobná ctižádostivost a nezdravé šplhounství jsou zamítány jak křesťanským učením, tak i každou jinou vyspělou etikou. Rozumné výchovatské snahy budou proto vždy podporovat přání úspěšné si vytvářet život. Kdyby se toto přání u někoho výjimečně nevyskytovalo, pak je úkolem vychovatelů hledat příčinu a — pokud možno — tento nedostatek odstranit.

Co je vlastně úspěch? Lidé často považují za úspěšného toho, kdo vydělává mnoho

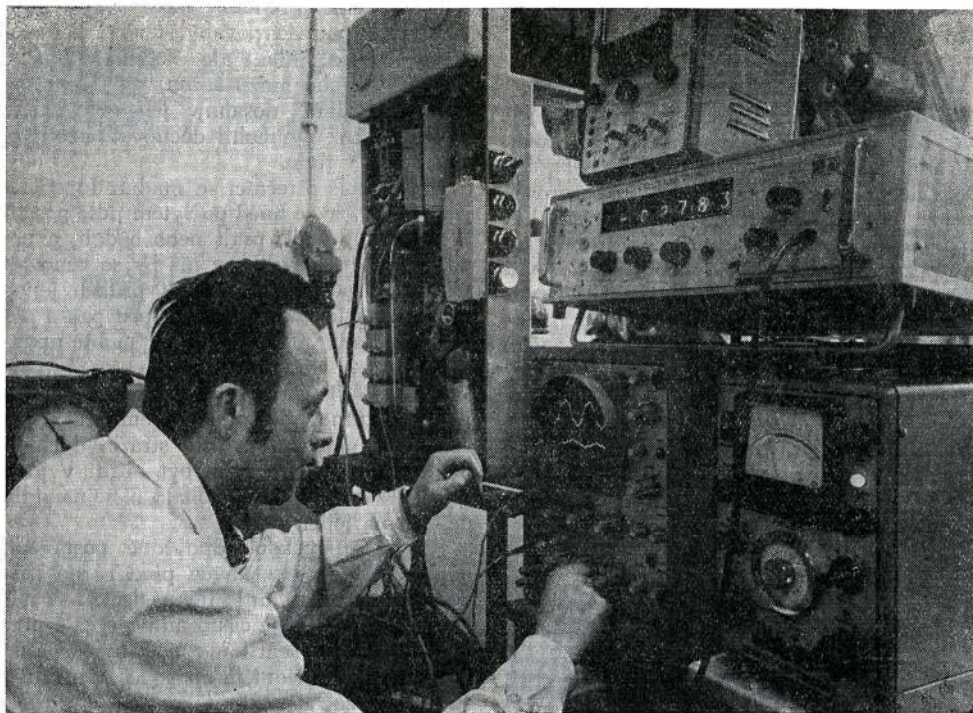
peněz. Jiní spatřují úspěch ve vlivném postavení. Zaměstnanec by se chtěl dopracovat na místo vedoucího. Učitel se snaží dosáhnout toho, aby mu bylo svěřeno vedení školy. Dělník hledá takové zaměstnání, které se mu zdá výhodnější.

Dokonce i ten, kdo dosáhne svého cíle, zcela jistě není tím ještě úspěšný. Vydělávání peněz rozhodně není totožné s úspěchem. Vliv a veřejné postavení nejsou bezpodmínečně předpokladem štěstí a spokojenosti. Z dobrého zaměstnance se například může stát špatný vedoucí. Učitel, který má radost z vyučování, cítí se za určitých okolností jako ředitel školy velmi nešťastným, neboť v tomto „vyšším“ úřadě již nemůže uplatňovat své schopnosti a věnovat se svým zálibám. Kdo dokáže něco jako řemeslník, není vždy schopen zastávat místo vedoucího. Dokonce i nějaký dělník může zase s údivem zjistit, že zaměstnání, které se mu dříve zdálo snadné, nyní, když je vykonává, připadá mu namáhavější a obtížnější než práce, na kterou byl zvyklý. Úspěch tedy

není možno ztotožňovat s bohatstvím, vlivem nebo vyšším postavením.

Nějaký mladý lékař má zvláštní nadání ošetřovat prosté lidi na venkově. Je to vysloveně prakticky založený venkovský lékař, všude a všeobecně oblíbený. Pacienti mu důvěřují a otevírají mu svá srdce, neboť u něho vždy nalézají dobrou radu, když k němu přicházejí se svými velkými i malými, tělesnými i duševními bolestmi. A duševní utrpení, jak známo, hraje mnohem větší roli! Onen lékař je skutečně tělesným a duševním lékařem. Při své práci je spokojený a šťastný, ačkoliv nemá nějaký velký příjem. Vydělává však dost, aby svou rodinu mohl dobře uživit a svým dětem umožnit přiměřené vzdělání. Chtěl by někdo tvrdit, že tento člověk nemá žádný úspěch? Za hranicemi svého venkovského obvodu není však znám.

Tu mu najednou napadne myšlenka, že je povolán k něčemu „vyššímu“, než aby strávil celý svůj život pouze jako venkovský lékař. Musel by však přesídlit do města, specializovat se v nějakém oboru a stát se profesorem. Kvůli tomuto cíli zanechává svou venkovskou práci. Skutečně nachází nějaké zaměstnání v jedné městské nemocnici, kde pracuje ve dne v noci. Nakonec může po mnoha letech odříkání konat přednášky na universitě. Vynutil si „úspěch“, podryl si však zdraví. Mimoto trpěl jeho rodinný život. Když dospěl k cíli, zjistil, že si všechno představoval docela jinak a že se naprosto nehodí k tomu, aby trávil svůj život teoretickými úvahami v přednáškovém sále. Byl tedy skutečně úspěšný?

Úspěch nemá tedy nic společného s nižším nebo vyšším postavením, s obtížnějšími nebo snadnějšími povinnostmi, nedá se také měřit podle většího nebo menšího vlivu ve veřejném životě. Úspěch je něco zcela jiného.

Kdo našel činnost, která je pro něho přiměřená, vyplňuje jeho život a v níž se může rozvinout tak, aby to odpovídalo jeho schopnostem, ten je úspěšný člověk. Bude šťastný v práci, kterou vykonává. Štěstí nezávisí na postavení, neboť toto se může projevit dokonce jako neúspěch. Nikdo by neměl věřit, že by účtyhodnější postavení bezpodmínečně vedlo k plnému rozvinutí všech schopností.

Samozřejmě, může se stát, že někdo z nějakého důvodu nenalezl svůj životní úkol, který by byl pro něho vhodný. Takový člověk měl by se snažit najít si jiné povolání. V takovém případě však nutno pečlivě zkoumat, zda skutečně existují předpoklady pro

změnu profese. Naskytne-li se pak vhodná příležitost, je nutno odvážit se toho kroku. K takovému závěru nesmí se však přistoupit nerozvážně, nýbrž nutno vždy pamatovat, že v dnešní době je sotva možné najít povolání, které by po celý život plně uspokojovalo. Musíme se zmínit o tom, že obvykle je možno utvářet svou práci i v zaměstnání tak, aby uspokojovala. Jedno biblické rčení říká proto právem: „Všecko, což by před se vzala ruka tvá k činění, podle možnosti své konej.“ (Kaz 9, 10)

Kdo váhá a pochybuje, zda je na pravém místě, nikdy nebude mít úspěch. Kdo se však pořádně pustí do práce a koná ji radostně, u toho se úspěch jistě dostaví. Konečně ten žije nejúspěšněji, kdo při ne snad plně uspokojujícím povolání přesto vykonává svou práci s radostí a štěstím, protože je přesvědčen, že ji koná ve službě lidské společnosti a pro její lepší budoucnost. Takového člověka bude provázet Boží požehnání a „blahoslavený bude v skutku svém“

Cesty k úspěchu

Úspěch se nedostavuje přes noc. Nespadne lenošnému a pohodlnému člověku do klína. Kdo by chtěl mít v životě úspěch, musí dbát určitých zásad, jež se vždy osvědčují. Jistý muž, který měl bohaté životní zkušenosti, upozornil jednou na tři předpoklady dosažení úspěchu:

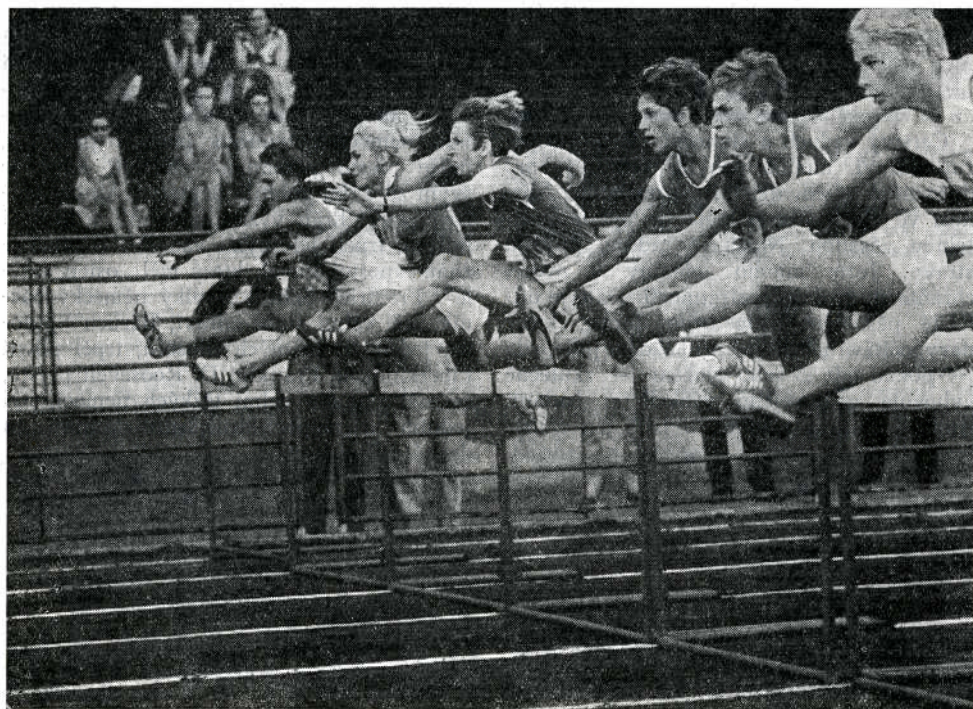
První podmínka je bezmezná odevzdanost vytčenému úkolu. Když královna Ester poznala, proč řízením Boží prozřetelnosti přišla na dvůr perského krále, rozhodla se, že provede úkol, jenž jí byl uložen, i kdyby ji to mělo stát třeba život. Aby mohla pomoci svému lidu, musela totiž bez ohlášení předstoupit před krále, což bylo „proti příkazu“ a bylo zakázáno pod trestem smrti. Ester se tím však nenechala odstrašit, nýbrž řekla pevně rozhodnuta: „Vejdu ke králi, což však neobyčejné jest, a jestliže zahynu, nechť zahynu.“ V důsledku této obětavosti byla její námaha korunována úspěchem. Kdyby byla bázlivě váhala, všechno by bylo ztraceno. Naprostá odevzdanost věci, které chceme dopomoci k úspěchu, je tedy nezbytná. Naše doba, naše myšlení, naše plány a veškerá naše síla musí jí být věnovány. Nic nesmí odpoutat naši pozornost.

Mnozí badatelé a vynálezci se stali slavnými jen proto, že sledovali odhodlaně určitý cíl, určitý životní úkol. Nepromrhali ani chvíli a nevěnovali své úsilí jiným věcem. Když Newton byl jednou otázan, čím to je, že má takový úspěch, odpověděl: „Protože jsem naň stále mysl.“

Druhým předpokladem pro úspěch je důkladná příprava na stanovený úkol. Mnozí věří, že dospějí k cíli s tím, že „tak to stačí“. Jiný člověk budí dojem, jako by se ve všem dobře vyznal. Jednoho dne však praskne típytná mýdlová bublina, a jeho nevědomost a nechopnost se stane zjevnou. Chceme-li být v povolání úspěšní, musíme se mu důkladně naučit. Obsáhlé všeobecné vzdělání toto podstatně usnadňuje. Dále je nezbytné důkladné odborné vzdělání. Kdo chce pracovat jako obchodník, musí získat solidní komerční znalosti. Mladé dívky, které hodlají působit jako sekretářky, měly by mít dobré jazykové znalosti a měly by, přirozeně, ovládat těsnopis a psaní strojem. Řemeslník se dostane výš, jen když dokonale porozumí svému řemeslu. Ledabylost a povrchnost jsou nejjistější cestou k neúspěchu. Moudrý Šalomoun jednou řekl: „Dobrý mistr dělá každou věc dobře; když si však někdo najme lajdáka, ten mu všechno pokazí.“

Daniel a jeho tři druhové se připravovali na vysoké škole v Babylóně na svůj budoucí úřad tak důkladně, že „ve všelikém moudrosti a rozumnosti, na kteréž se jich doptával král, nalezl je desetkrát zběhlější nade všechny mudrce a hvězdáře, kteříž byli ve všem království jeho.“

Jako třetí podmínku úspěchu nutno jmenovat pilnou práci. Skvělé nadání a sebejisté vystupování samy o sobě nevedou k cíli, jak se mnohý mladý člověk mylně domnívá. Na cestě k úspěchu neexistuje zkrácení cesty. „Vyvolávání dojmu“ a prázdná slova mohou sice přechodnou dobu budit zdání úspěchu; ten se potom však náhle změní ve svůj opak. Pravý úspěch je vždy vázán na čestnou a pilnou práci. Proto méně talentovaný člověk dokáže pomoci píše často více než ten, kdo je zdánlivě vybaven skvělým nadáním. Tichý, pilný pracovník bude vždy úspěšnější než chlubitivý člověk.

Opravdový výkon vede k cíli. Vychloubačnost se naproti tomu brzy projeví.

Souhrně možno říci, že existují tři předpoklady úspěchu: odevzdanost věci, důkladná příprava na povolání a pilná práce v něm.

Školní vzdělání a úspěch

Pozdější vývoj v životě závisí velmi mnoho na tom, jaká byla výchova v dětství a mládí. „Vyučuj mladého podle způsobu cesty jeho; nebo když se i zstará, neuchýlí se od ní“, říká biblické přísloví. „Stromek se musí ohýbat, dokud je mladý“, zní další přísloví. Oba výroky zdůrazňují význam vnějších vlivů v dětství na věk dospělosti. Nutno pochopit těsnou souvislost mezi školním vzděláním a úspěchem. Rozumní rodiče proto dopřejí svým dětem dobré školní vzdělání. Často vynakládají veškeré úsilí, aby jim umožnili získat potřebnou výzbroj pro životní boj. Mělo by jim však být jasné, že příprava, i kdyby byla jakkoliv důkladná, není zárukou pozdějšího úspěchu v životě.

Mnoho mužů a žen vstoupilo do historie jako známé osobnosti, ačkoliv dostalo nedostatečné školní vzdělání. Klasickým příkladem toho je Abraham Lincoln, jeden z největších státníků a presidentů Spojených států. Na druhé straně zůstávají mnozí lidé veřejnosti neznámí přes své výborné vzdělání. Ačkoliv mnozí navštěvovali stejnou školu jako někdo ze známých osobností, přece se o nich později nic neslyšelo. Z toho vidíme, že kromě dobré přípravy musí existovat ještě něco jiného, co podmiňuje úspěch.

Podívejme se na kariéru mladého Izraelity Josefa. Tento pravnuke Abrahamův nevyrůstal v právě vzorném prostředí. Čtyři ženy jeho otce, který sám o sobě měl závažné charakterové vady, vnesly do rodiny nenávist a žárlivost. Jeho starší bratři ho pronásledovali, zatímco on jako druhý nejmladší byl svým otcem rozmazlován. Tyto poměry byly jako stvořené k tomu, aby Josef vyrostl v nevyrovnaného průměrného člověka, který se dostává do konfliktu se všemi lidmi. Avšak právě opak byl skutečností. Josef projevoval trpělivost, ochotu odpouštět, mravní čistotu a velké rozumové schopnosti. Porážky a zkoušky ho nezbavily odvahy. Když se nakonec stal v Egyptě prvním mužem po faraónovi, vedl státní obchody mistrovskou rukou, aniž by pro tento vysoký úřad měl nějaké odborné vzdělání. V čem spočívalo tajemství jeho úspěchu? Josef ve svém mládí nabyt přesvědčení, že Bůh s ním má určitý plán, a tak se jím nechal dobrovolně vést. Na bolestné zkušenosti pohlížel jako na Boží prostředky ke své výchově. Když přišla hodina odpovědnosti, byl připraven.

Jaké ponaučení si věřící může vzít z tohoto životního příběhu? Dobré školní vzdělání a důkladná příprava na určité povolání samy o sobě nevedou k úspěchu. Jistěže jsou cenné a užitečné a v dnešní době dokonce nezbytné; proto jimi nesmíme pohrdat. Je však potřeba prožít zkušenosti s Bohem a umožnit, abychom se přesvědčili o Jeho vedení v našem životě. Kdybychom získali pevné přesvědčení, že Bůh je s námi, pak by se naše schopnosti rozvinuly tak, že bychom mohli nést i odpovědnost, kterou nám Bůh uloží.

Vedle důkladného teoretického a praktického vzdělání je potřeba pevný, vyrovnaný,

křesťanský charakter, chce-li být člověk úspěšný.

Úspěch a zdraví

Jedno staré řecké přísloví praví, že jen ve zdravém těle může být zdravý duch. V bibli čteme, že člověk se skládá z těla, duše a ducha. Na základě pečlivého pozorování se zjistilo, že tělesné zdraví může být ovlivňováno duchem, zatímco na druhé straně pochody v těle často působí na duševní život. Rozumný lékař ví, že musí léčit nejen tělo, nýbrž že musí věnovat péči i duševní stránce pacienta, chce-li nemocného

ČTK

přivést k uzdravení. Je tedy pochopitelné, že silné rozvinutí ducha může být omezeno trpčím tělem, zatímco odvahy, čínorodost, vytrvalost a radost z práce podporují zdraví a výkonnost. Úspěch je těsně spjat s dobrým tělesným stavem. Kdo chce být ve svém životě úspěšným, musí pečovat o své zdraví.

Zatímco příroda vybavila některé jedince železným zdravím, jiní mají zdraví křehké. A přece každý člověk měl by pro své blaho dbát všeobecně platných zdravotních zásad. Dokonce i ten nejsilnější si může v krátké době podrýt zdraví, nebude-li dbát přírodních zákonů, zatímco tělesně slabší člověk při rozumném způsobu života může zůstat až do vysokého stáří zdravým a výkonným.

Čerstvý vzduch a sluneční záření podporují zdraví, mnoho pohybu venku je pro duševního pracovníka přímo nezbytné. Mírnost ve všech věcech měla by být nezrušitelnou zásadou. Naléhavě radíme prostou stravu. Jezte mnoho zeleniny a ovoce, chraňte se před jednostranností. Dále je důležité pěstování radostného ducha, který nevypočítává ustrašeně při každém jídle, zda — pokud jde o jeho složení — skutečně vyhovuje nejnovějším výsledkům bádání. Protože tabák a alkohol, třeba i jen v malých dávkách, působí škodlivě na zdraví, měli bychom se jim úplně vyhýbat. Zrnková káva a čaj mohou nepříznivě ovlivňovat činnost srdce a nervů. Pojídání mezi hlavními jídly a hojné požívání sladkostí brzdí chuť k jídlu.

E. G. Whiteová píše ve své knize „Životní štěstí“ o zdravém způsobu výživy jako o jednom z předpokladů úspěchu: „Mírnost v jídle sílí ducha a mysl — a pomáhá

ovládat vášně. Přejídání škodí zvláště těm, kteří jsou pomalé povahy; takoví lidé potřebují málo jídla, ale hodně tělesného pohybu. Mnoho mužů a žen, kteří jsou výjimečně nadaní, dosahuje jen polovičních výkonů, jichž by mohli docílovat, neboť se neovládají v jídle.

Spisovatelé a řečníci se snadno dopouštějí té chyby, že se hned po sytém jídle posadí k práci, aby četli, psali nebo bádali, a nedopřejí si ani chvíli, v níž by se věnovali tělesnému pohybu. To brzdí průběh jejich myšlenek a tok jejich řeči. Nepíší pak a nemluví natolik pronikavě, aby mohli upoutat...

Lidé, kteří mají velkou odpovědnost a u nichž nutno předpokládat jemné citění a rychlé chápání — zvláště strážci duchovních hodnot — měli by být mírní v jídle spíše než ostatní lidé. Bohatá a hojná jídla nepatří na jejich stůl.

Zaujímá-li někdo odpovědné postavení, pak je den co den stavěn před různá rozhodnutí, jež mají důležité následky. V takových případech je často nutné rychlé přemýšlení; toto ovšem bude moci být úspěšné jen při velmi střídmostném způsobu života. Při správném zacházení s tělesnými a duševními silami rozumové síly rostou; není-li rozum přepínán, pak s každou novou námahou získává novou sílu. Často však takoví lidé, kteří musejí projednávat důležitá plánování a mají činit závažná rozhodnutí, jsou vlivem škodlivé stravy odváděni nesprávným směrem. Zkažený žaludek je příčinou nejistého myšlení a dělá člověka často rozčileným, přikrým a nespravedlivým. Jak často již byly zdravotní poruchy v důsledku nesprávného jídla vinny tím, že plány jejichž uskutečnění mohlo být světu požehnáním, se nechaly padnout, nebo že se sáhlo k opatření, jež byla nespravedlivá, tísnivá, ne-li dokonce krutá.

Ačkoliv zdravotní stav může mít na dosažení úspěchu povzbuzující nebo brzdící účinek, neměl by se však snaživý mladý člověk obávat, že by mu musel být přisouzen neúspěch, je-li tělesně postižen. Již mnohý člověk právě proto dosáhl velmi smělého cíle, že jej jeho tělesná slabost nabádala k tomu, aby dokázal více než ostatní, kteří spoléhají na dojem, jež vyvolává jejich osobnost, nebo na své nezníčitelné zdraví. Lidé, kteří jsou přírodou nějak ochuzeni, nikterak nejsou odsouzeni k neúspěchu. Když důkladně plánují svou práci a svědomitě ji konají, mohou být i úspěšní. I ten, kdo proto, že má slabé nervy nebo trpí nějakou jinou nemocí, je nucen pomalu pracovat, může přesto početně působit, když se svým zdravím pošetile neplýtvá. Mnozí mužové, kteří hráli významnou roli v historii lidstva, trpěli tělesnými vadami. Z bible je znám apoštol Pavel, který měl „osten v těle“. Friedrich Schiller, velký německý básník, měl velmi slabé zdraví, Baruch Spinoza, jeden ze známých filosofů, trpěl plicní tuberkulózou. Franklin D. Roosevelt přesto, že měl jednu z velmi těžkých nemocí, byl jedním z nejpopulárnějších státníků za druhé světové války.

Nikdo proto nemusí ztrácet odvahy a cítit se ve své hodnotě jako člena lidské společnosti poníženo, když v důsledku tělesné vady zdánlivě nemůže dokázat tolik jako jiný člověk, který je úplně zdravý. Konec konců je přece jen rozhodující duch, který má vládnout nad tělem.

Dr. O. S.

REGIONÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ KMK V BRATISLAVĚ

Dne 15. listopadu 1973 se v Bratislavě sešli představitelé a zástupci protestantských církví v ČSSR, aby za přítomnosti představitelů státní správy vyslechli referáty přímých účastníků Světového kongresu mírových sil, který se v říjnu konal v Moskvě.

Toto mimořádné regionální shromáždění Křesťanské mírové konference zahájil a vedl předseda KMK v ČSSR, pravoslavný metropolita Dorotej. Přivítal zástupce všech církví v ČSSR a představitele státních orgánů — Federálního předsednictva vlády i zástupce církevních sekretariátů obou republik.

Hlavní referát přednesl patriarcha Československé církve husitské dr. M. Novák. Nejprve ukázal na vpravdě historický význam moskevského kongresu. Jeho závažnost a autoritu dokresluje skutečnost, že kromě tří zemí byly všechny státy světa zastoupeny. Účast odmítly Čína, Albánie a San Marino. Není též bez zajímavosti, že mezi 3 200 delegáty bylo 300 účastníků, kteří zastupovali věřící z celého světa. Moskevský kongres mírových sil se stal vpravdě parlamentem svědomí světa. Věřící nechtějí být nijak odloučeni, ale mají zájem o přímý podíl na tomto humanitním úsilí milionů. Příznačné pro všechny přednášející na kongresu bylo, že byli účastníky celou svou bytostí. Každý mohl cítit, že nejde jen o formální mluvení.

Závěrem svého referátu dr. Novák uvedl, že by si přál, aby i do tohoto regionálního shromáždění KMK a dále pak do církví bylo přeneseno ovzduší odpovědnosti za realizaci kongresových usnesení.

V další části promluvil generální biskup Slovenské evangelické církve a. v. dr. J. Michalko. Hovořil o svých dojmech z kongresu a o jeho naplnění z teologického hlediska. Zdůraznil, že cíl kongresu musí být všem křesťanům blízký. Vždyť mír patří k podstatě života. Mír je ovšem víc, než si běžně představujeme. Je to především mírové soužití všech národů, ale mír, to je i sociální pokrok, jsou to lidská práva a mnohé jiné. V boji za takový mír jsou jedni, kteří na něj působí, zatímco jiní jej brzdí. Každý problém má svůj dopad na jiné oblasti.

Dr. Michalko též přiblížil práci čtrnácti kongresových komisí, z nichž se v jedné osobně podílel na práci. Své postřehy pak shrnul slovy předsedy kongresu: „Kongres žije a bude pokračovat v práci.“

Po přestávce promluvil generální ředitel sekretariátu pro věci církevní SSR Karel Homola, který mimo jiné ocenil osobní postoje církevních činitelů i práci církví v oblasti boje za mír.

Značná část tohoto zasedání byla věnována příspěvkům zástupců jednotlivých církví. Z osmnácti přihlášených mohlo se diskutovat pro časovou tíseň zúčastnit jen dvanáct.

Za církev adventistů s. d. se bratislavského regionálního shromáždění zúčastnili tajemník ústřední rady Ján Kaba, předseda moravskoslezského sdružení Alois Bárta a předseda slovenského sdružení Gašpar Lovaš. V diskusi vystoupil tajemník Ján Kaba. (Doslavný záznam jeho příspěvku uvádíme za touto zprávou.)

Závěrem účastníci shromáždění schválili prohlášení adresované všem věřícím. Je v něm ztvárněna myšlenka, že mír je věcí všech, a že máme dost morálních i biblických zdrojů, abychom konkrétně přispívali k tomuto velkému zápasu.

Příkaz Pisma svatého zní jasně: „Dokud jest náš čas, dělejte dobro všem.“ (Gal 6, 10) Respektování tohoto příkazu nás stává ke společné odpovědnosti se všemi, kteří třeba z jiných než křesťanských motivů, ale pociťve sledují pokojný život lidstva.

který 15. 11. 1973 na bratislavské konferenci KMK přednesl tajemník církve adventistů Ján Kaba.

Milí bratři, jako představitelé církve adventistů s. d. v Československé socialistické republice považujeme za užitečné, že se smíme účastnit všech konferencí Křesťanské mírové konference.

S velkým zájmem a vážností jsme sledovali přípravu na Světový kongres mírových sil v Moskvě a v duchu jsme byli spojeni nejenom s těmi, kteří na něm zastupovali křesťany, ale i se všemi ostatními účastníky. Právě v době příprav kongresu se konaly v Čechách, na Moravě i na Slovensku naše církevní konference, kterých se zúčastnili delegáti ze všech sborů naší církve. Z těchto konferencí byla zaslána Křesťanské mírové konferenci rezoluce, v níž delegáti jednomyslně vyjádřili plnou podporu všemu mírovému úsilí, zvláště pak Světovému kongresu mírových sil v Moskvě. A když kongres skončil, s vděčností jsme přijali návrhy, usnesení a rezoluce, jež na něm byly odhlasovány.

Mám-li nyní vyjádřit naše stanovisko k otázkám boje za mír, potom tak mohu učinit v několika bodech:

1. Jako věřící lidé nemůžeme jinak, než si přát mír a bojovat za něj. Proto podporujeme všechno mírové úsilí vlády naší Československé socialistické republiky a stavíme se i za všechna usnesení a rezoluce přijaté na Světovém kongresu mírových sil v Moskvě.

2. Jsme přesvědčeni, že nestačí se stanoviskem kongresu se jen ztotožňovat a za mír se pouze modlit. Proto chceme ve svém osobním životě i v celé naší duchovní činnosti myšlenky Světového kongresu šířit.

3. Jako zástupci církve adventistů s. d. zde můžeme prohlásit, že si práce Křesťanské mírové konference velice vážíme a budeme ji i nadále podporovat. V praxi to znamená, že KMK s námi může doma i ve světě ve své práci počítat.

4. Naše církve má jen jeden církevní časopis — „Znamení doby“. Chceme v něm i nadále čtenáře informovat o významu mírové práce. Přejeme si, aby se poselství Světového kongresu mírových sil v Moskvě stalo záležitostí všech věřících a aby je vedlo k ještě větší snaze podílet se na budovatelských úkolech naší drahé socialistické vlasti.

I této dnešní konferenci přejeme mnoho úspěchů a je naší touhou, aby Kristus, Kníže pokoje, který dal Petrovi příkaz: „Schovej svůj meč“, vedl naše srdce i mysl a požehnal tomuto dílu.

POMOC PRO DEVĚT MILIÓNŮ POSTIŽENÝCH

Světová dobročinná organizace pro pomoc postiženým přírodními katastrofami, jež má své sídlo při Generální konferenci církve adventistů s. d., pomohla v roce 1972 více než devíti miliónům lidí v padesáti zemích. V Bangladéši rozdělila asi 11 tisíc tun potravin, postavila 1800 příbytků pro postižené a tisícům poskytla léky a oděvy. Rok 1972 byl v USA poznamenán četnými záplavami a na celém světě zemětřeseními, hurikány a cyklóny.

VE ŠVÝCARSKU OPĚT OBNOVENÍ JEZUITÉ

Ve Švýcarsku byl 20. května 1973 obnoven jezuitský řád, jehož činnost v této zemi byla od roku 1874 zastavena. Při hlasování se vyslovilo 791 000 občanů pro a 649 000 proti založení tohoto mnišského řádu.

FRAGMENT MARKOVA EVANGELIA Z DOBY APOŠTOLSKÉ?

Až do doby Ježíše a apoštolů byl papyrus nejběžnějším a nejpoužívanějším materiálem používaným ke psaní. K jeho výrobě získávali lidé surovinu z papyrusového keře, jehož lodyhy řezali na tenké proužky, které potom na sebe střídavě v příčných vrstvách kladli a slisovali, přičemž lepidlo, které papyrus obsahuje, stačilo ke spojení. Dále následovalo sušení, vyhlazování a leštění. Takto upravený výrobek byl připraven ke psaní. Papyrus je snadno zničitelný a silně podléhá vlhkosti. Jen tam, kde jsou půda

a podnebí příznivá, to znamená suché a bez velkých teplotních změn, překonává věky. Takové podmínky má písenná půda v Egyptě a některých neďaleko ležících zemích. Proto se právě zde zachovaly papyrusové fragmenty. Nejznámější texty byly objeveny v Palestině a pocházejí z klimaticky příznivých jeskyní v Kumránu.

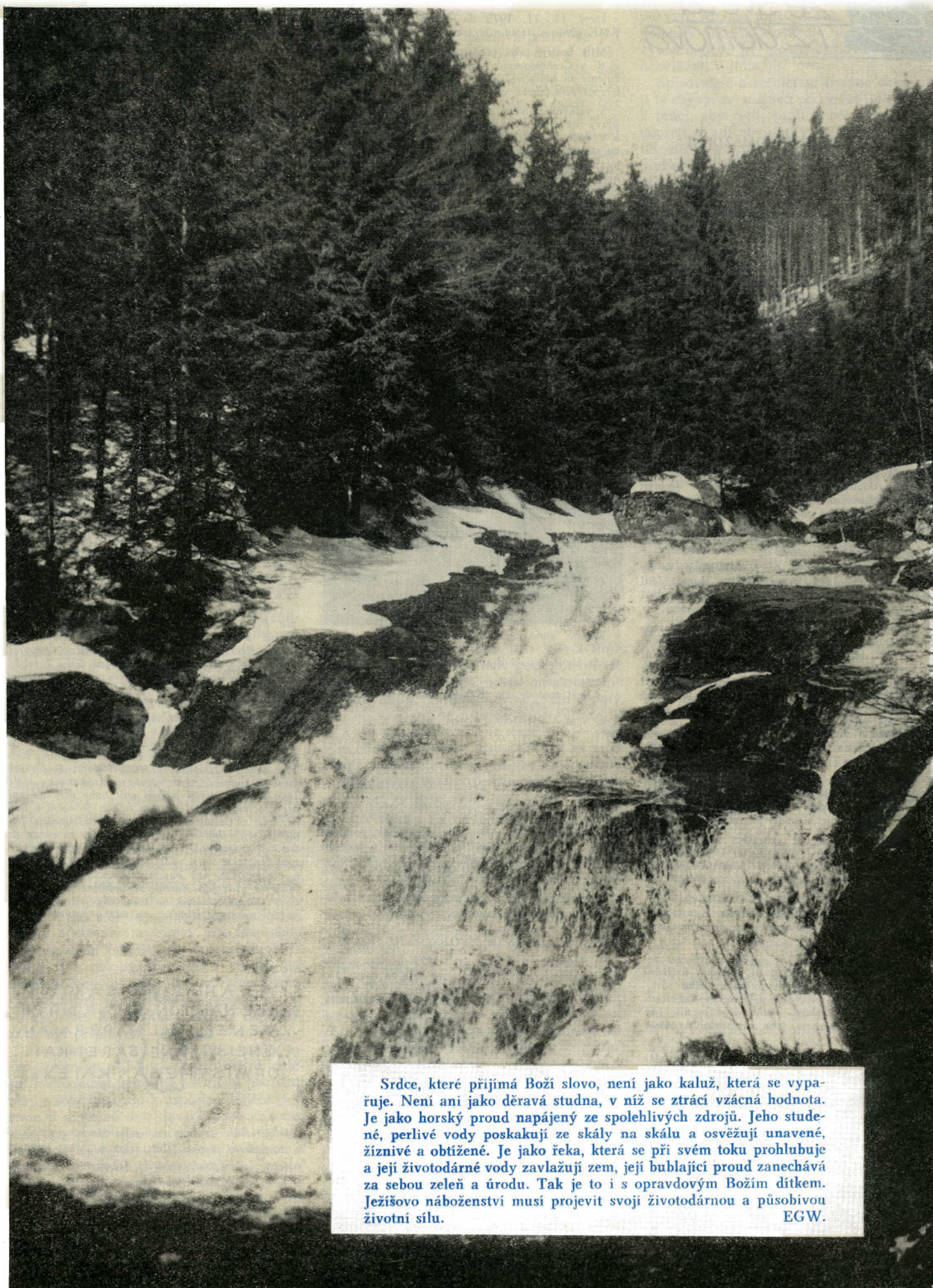
Matouš, Marek, Lukáš i Jan napsali svá evangelia rovněž na papyrusy a proto je jasné, že jejich originály na materiálu tak lehce podléhajícímu zkáze, byly snadno zničitelné. Pilní křesťané proto rychle zhotovovali z originálů evangelií a dopisů apoštolů kopie. Některé části těchto starých opisů byly objeveny a jsou dnes našim vlastnictvím. I když z některých máme k dispozici jen malé fragmenty, jsou pro nás stejně vzácné jako celé knihy. Pocházejí z doby od roku 150 po Kr. do roku 1000 po Kr. a nejsou to tedy originály z doby apoštolské. I když počet opisů dosahuje dnes mnoho tisíců, přece je vždy úžasné nové zjištění, jak nepatrné množství chyb a odchylek v rukopisech je. Učenci jsou vždy potěšeni, když mohou provádět průzkum nových textů, zvláště když pocházejí z doby učedníků a apoštolů.

Proto vzrušuje zpráva jezuitského pátera Jose O'Callaghana, který nalezl dosud nejstarší známý fragment rukopisu evangelia. Tento objev se stal přímo senzací. Učinil jej na jaře roku 1972 a uveřejnil jej ve své studii ve vědeckém časopisu „Journal of Biblical Literature“. Učenec rozluštil jeden řecký papyrusový fragment z kumránské jeskyně číslo 7. Text napsaný na fragmentu je částí Markova evangelia. (Mar 6, 52. 53.) Podle stylu a tvaru řeckých písmen vědci usoudili, že tento fragment pochází z doby učedníků a apoštolů, z údobí mezi rokem 50 až 60 po Kr. Toto zjištění je velmi významné, protože až dosud byl za nejstarší novozákonní písemnost považován fragment p52 s textem Janova evangelia 18, 31-34. 37, 38. Fragment p52 je datován do roku 150 po Kr. O'Callaghan o nalezeném fragmentu tvrdí, že je to buď první kopie nebo dokonce i originál Markova evangelia. V zájmu správného porovnání a prozkoumání novozákonních textů byly prostudovány i jiné řecké biblické fragmenty, rovněž nalezené v kumránské jeskyni číslo 7. (Dohromady je to 19 fragmentů s velmi poučným a zajímavým textem.)

O'Callaghan rozděluje svoje poznatky do tří skupin. První: řecká grafická znaménka fragmentů jsou zřejmě z údobí mezi rokem 50 př. Kr. a rokem 60 po Kr. (iž před ním datoval britský papyrolog C. H. Roberts fragmenty z jeskyně číslo 7 také do této doby.) Druhá: řecké papyrusy s novozákonním biblickým textem, nalezené v jeskyni číslo 7, mají něco mezi 20-25 písmeny na řádku. Upravme Markův fragment do konstruktivní předlohy 20-25 řádků (jak ukazuje obrázek) a zjistíme, že počet řádků a pořádek slov přesně souhlasí s fragmentem Markova ev. 6, 52. 53. Třetí: zdánlivá usazenina na levém okraji fragmentu svědčí o jiném známém rukopisu, je to verš 52 a 53, který usazenina oddělila. Tyto tři argumenty mohou znít nebo dokonce znějí přesvědčivě. Badatelé ovšem nejsou jednotni v názoru, zda O'Callaghanův nález novozákonních fragmentů může být současně považován za objev nejstarších fragmentů. O'Callaghanovy these i papyrusový fragment musí vědci ještě důkladně prostudovat a prozkoumat, než budou moci říci konečné slovo. Můžeme však být šťastni, že radostné poselství Nového zákona nezávisí na tom, zda jej nějaké další bádání nebo O'Callaghanovy úvahy potvrdí.

...YEK ANE PLUTOIS ARTOIS...
...LLE NAITON EKARDIAPE...
...MENE KAI DIAPERASAN...
...ONEIS GENNE SARET KAI...
...ORMISTHESAN KAI EXEL...

Výřez řeckého textu z evangelia Markova 6, 52. 53 v německém přepise. Části slov ton, kai nne a es nejsou ovšem na originále fragmentu tak čitelné jako zde.

Srdce, které přijímá Boží slovo, není jako kaluž, která se vypařuje. Není ani jako děravá studna, v níž se ztrácí vzácná hodnota. Je jako horský proud napájený ze spolehlivých zdrojů. Jeho studené, perlivé vody poskakují ze skály na skálu a osvěžují unavené, žíznivé a obtížené. Je jako řeka, která se při svém toku prohlubuje a její životodárné vody zavlažují zem, její bublající proud zanechává za sebou zeleň a úrodu. Tak je to i s opravdovým Božím dítětem. Ježíšovo náboženství musí projevit svoji životodárnou a působivou životní sílu.

EGW.